

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਟਾਈਮਜ਼

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

www.pardestimes.com
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਜ਼ਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 17

No. 413

December 28, 2022

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771, 510-516-3536

ਨਵੇਂ ਸਾਲ 2023 ਦੀਆਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਮਰਥਕਾਂ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕਰਤਾ,
ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ 'ਪਰਦੇਸ਼ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਰੂਪ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ

ਸ੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ/ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਪੋਹ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਵਾਲਾ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸ਼ਮ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਸੈਕਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘਠੀਆਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾ ਗਏ ਸਨ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਰਸਾ ਨਦੀ 'ਤੇ ਪਾਏ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਰਸੋਈਆ ਗੰਗੁ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਿਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਖੇਤੀ ਲੈ ਆਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਚੰਦ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿਕਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਮੌਰਿੰਡੇ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਕੋਲ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੌਰਿੰਡੇ ਦੇ ਕੋਤਵਾਲ ਵਲੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ 10 ਪੋਹ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਉਸੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁਰਾਤਨ ਰਿਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਸ਼ਰਧਾ

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਥੀ

ਆਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਰ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੇਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ
ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ
ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

CELL 510-565-6667

ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਿਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 300 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਰੋਜ਼ੀਬ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤਲਾਵਾਰ ਦਾ ਡਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਵਿੜਤਾ ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਚੁਲਮੀ ਹੁਕਮਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਨਸੂਬੇ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰਕੇ ਲਾਸਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 7 ਤੇ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਹਾਦਰੀ ਲਈ, 'ਉਮਰ' ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਮੇਜ਼ਰ ਧਿਆਨਚੰਦ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਪਹਿਲੇ 'ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ, (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 3 'ਤੇ)

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# 0F22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

Allstate You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)
408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138
8350202@gmail.com

Joshi Law Firm
Attorneys at Law ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਈ
www.joshilawfirm.com info@joshilawfirm.com

ਇਸੀਗੇਸ਼ਨ
ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ
ਅਸਾਈਲਮ
ਸਿਟੀਜ਼ਨਸਿਪ
ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਫੈਮਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਵਿਆਹ ਦੇ
(559) 312-0083 (O) (888) 630-1230 (F)

ਆਧਾਰ ਤੇ
ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ
ਆਫ ਸਟੇਟਸ
ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਖਰਚਾ
ਖੱਬਿਆਂ ਲਈ
ਖਰਚਾ

ਟਾਨਵਿ ਜੋਸ਼ੀ

SBN: 302226

516 W. SHAW AVE STE 200 FRESNO, CA 93704

Certified Insurance Agent

Global Green INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੁਰੇਂਸ ਕਰਵਾਉਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.

4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਈ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਰਫ਼ਉਜ਼ੀ ਸਟੇਟ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,
ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟ ਦਫਤਰ

3155 Kearny Street Fremont, CA 94538
37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372
2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA 95691
4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722
phone 559-271-5511

ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਮਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੇਰੀਐਂਟ ਬੀਐਂਫ.7 ਕਿਨਾ ਖਤਰਨਾਕ

ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਵਧਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਓਮੀਕਰੋਨ ਸਬਵੇਰੀਐਂਟ ਬੀਐਂਫ.7 (BF-7) ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਵੇਰੀਐਂਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਪੀਟੀਆਈ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਐਂਫ.7 ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਇਓਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੇ ਓਡੀਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਏਂਨੋਨਾਈ ਮੁਤਾਬਕ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਬਵੇਰੀਐਂਟ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਠੀਕ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਬੁਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਮੰਡਰੀ ਮਨਸੁਖ ਮਾਂਡਵੀਆ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੈਠਕ 'ਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕੋਵਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਗ ਦੇ

ਵਾਲਾ ਵਾਇਰਸ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਰੋਕਬਾਮ ਲਈ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਐਂਫ.7 ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਵੱਹਾਨ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬਵੇਰੀਐਂਟ ਕਾਰਨ ਚੀਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਰੀਐਂਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗ ਲੁਗਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਸਬਵੇਰੀਐਂਟ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਗ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਵੈਕਸਿਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਕੇ, ਬੈਲਜੀਅਮ, ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਸ ਅਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬਵੇਰੀਐਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ 5 ਫੀਸਦ ਬੀਐਂਫ.7 ਵੇਰੀਐਂਟ ਤੋਂ ਲਾਗ ਲੁਗਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ

ਹਦਾਇਤਾਂ

ਚੀਨ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦੇ ਲਾਗ ਦੇ ਵਧਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ ਸਬੰਧੀ ਬਣੀ ਕੰਮੀ ਟਾਸਕ ਫੌਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵੀਕੇ ਪਾਲ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀਤ ਭੜਕੇ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਾਸਕ ਪਹਿਣਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਡਰੀ ਮਨਸੁਖ ਮਾਂਡਵੀਆ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਹਤ ਮੰਡਰੀ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ, "ਕੋਵਿਡ ਹਾਲੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੈਂਸ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੌਕਸੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਸ਼ਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।" ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਨੋਮ ਸੀਕੈਵੈਸਿੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਪੈਲ ਤੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਵੇਰੀਐਂਟ ਅਤੇ ਸਬਵੇਰੀਐਂਟ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਏਅਰਪੋਰਟ ਉਤੇ ਰੈਂਡਮ ਕੋਰੋਨਾ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਡਰੀ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਜੋੜਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦੇ ਕੁਝ 9 ਸਰਗਰਮ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 16 ਜਿਲ੍ਹੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋੜਮਾਜਰਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 2 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ (2,10,77,118) ਸੈਪੈਲ ਲਈ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਲੱਖ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ (7,85,375) ਪੈਂਡਾਟਿਵ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜੋੜਮਾਜਰਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਈਸੀਯੂ ਬੈਂਡਾਂ ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ

ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਓਮੀਕਰੋਨ ਦੇ ਸਬਵੇਰੀਐਂਟ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ ਕਾਰਨ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਵਧੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ

ਦੁਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮਸਾਨਘਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਹਨ ਤੇ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅੱਕ ਬੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਜੀਰੋ ਕੋਵਿਡ' ਨੀਤੀ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਛਿਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਡੇਕ ਕੰਗ ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਡੋਨਗਜੀਓ ਸਮਸਾਨ ਘਾਟ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਸਮਸਾਨ ਘਾਟ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੁਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਸਾਨ ਘਾਟ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੀਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਮੁਤਾਬਕ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਕਾਥੂ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਕਰੀਬ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕੋਵਿਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅੰਕਰੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਚੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਦੱਸੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਹਿਜ ਪੰਜ ਕੋਵਿਡ ਮੌਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਵੀ ਫਿਕਰਮੰਦ

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਵੀ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਚੀਨ 'ਚ ਕੋਵਿਡ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਚਿਤਾ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਠਨ ਚੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਡਾਕਟਰ ਟੇਡਰੋਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋੜਮ ਭਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਈਸੀਯੂ ਬੈਂਡਾਂ ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੀਨ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੀਟੀ

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਦੈਂਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਚੀਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਈਸੀਯੂ ਬੈਂਡਾਂ ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਰਫੀਲੇ ਤੁਢਾਨ ਕਾਰਨ ਨਿਊਯਾਰਕ 'ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਲਾਨੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਠਨ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਆਦੇਸ਼

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਠਨ ਨੇ ਬਰਫੀਲੇ ਤੁਢਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਿਊਯਾਰਕ 'ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਏਂਜੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੂਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਦੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 23 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸੂਬੇ 'ਚ ਜਾਰੀ ਭਿੰਨਕਰ ਬਰਫਬਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਠਨ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਗਰੋਂ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਸੰਘੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੈਨੇਜਮੈਂਟ ਏਜੰਸੀ (ਐਫ਼ਸੀਐਮਏ) ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਮਦਦ ਮੁਹੱਕੀਆ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਵਰਨਰ ਕੈਥੀ ਹੋਚੁਲ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜੰਗੀ ਖੇਤਰ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੈਂਕੱਡੇ ਵਾਹਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਕਈ ਸਟੇਟ ਹਾਈਵੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰੀ ਬਰਫਬਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕ ਓਟਾਰੀਓ ਤੇ ਲੇਕ ਏਰੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਇੱਛ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟੋਂ ਬਰਫਬਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਉਤਰੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਬਰਫੀਲੇ ਤੁਢਾਨ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ 95 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟੋਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਉਤਰੀ ਨਿਊਯਾਰਕ 'ਚ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਬਰਫੀਲੇ ਤੁਢਾਨ 'ਚ ਤੱਜੀ ਆਈ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੋਲੋਰਡ

'ਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਨੋ ਤੇ ਆਈਸ ਡਾਟਾ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਾਰਕ ਸੋਰੇਜ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਤਵਰਨ 'ਚ ਭਾਵ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਰਫੀਲੇ ਤੁਢਾਨ ਨੂੰ ਬੰਬ ਸਾਈਕਲਾਨ ਵੀ ਕਿਹਾ

ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸੇਸ਼ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਿਆਨਾ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਉਥੇ ਇਕ ਤੋਂ ਡੋਚ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ।

ਸੁਚਨਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸਥਿਤ ਮੌਰਿਟ ਸਹਿਰ ਦੀ ਬਰਫ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇਕ ਸਤਕ 'ਤੇ ਬਸ ਸਲਿਪ ਕਰ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਬਰਫੀਲੇ ਤੁਢਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਲੱਖ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਤਰੀ ਕੈਰੋਲਿਨਾ ਵਿਚ 6,500 ਤੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ 34 ਹਜ਼ਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਰੁਕਣ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਕਿਊਬੈਕ ਦੇ 1.20 ਲੱਖ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ ਦਿਨ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਤੁਢਾਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗ੍ਰੇਟ ਲੈਕਸ ਤੋਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕੋਲ ਰੀਓ ਗ੍ਰਾਂਡ ਤਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਰੀਬ 60 ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਠੰਡੇ ਸਬੰਧੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਜਪਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬਰਫਬਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 17 ਲੱਖ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦਿਕਿ 90 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੈਂਕੱਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਰੀ ਜਾਪਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਬਰਫਬਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੈਂਕੱਡੇ ਗੱਡੀਆਂ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਲੇ, ਆਸਟੋਲੀਆਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੇ ਦਿਨ ਜ਼ਈਰਸ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਬਰਫ ਦੇ ਤੇਤੇ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਦਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੱਬਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸੀ। ਬਰਫ ਵਿਚ ਦੋ ਇਕ ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਲਬੇ ਵਿਚ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ

(ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਰਜੁਨ ਮੇਘਵਾਲ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਏਕਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮੀਨਾਕਸੀ ਲੇਖੀ, ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲਪੁਰਾ, ਭਾਜਪ ਆਗੂ ਮਨਸਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾ ਸਖਮੀਅਤਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਸ਼ੁਕੂਲ ਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਾਰਚ

ਪਾਸਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਮੌਦੀ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ 'ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ' ਮਾਨਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ 3 ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਦਤਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਅਪਣੀ ਭੁਲ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ 'ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਲਈ

ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਮੌਦੀ ਨੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਚਮਕੰਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਖਾਤਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ। ਮੌਦੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟਤਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੌਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਛੋਟੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਮਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਗਾਥਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ' ਸਹੀ ਮਾਨਿਆਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਏਗਾ।

SINGH WORLD travel

Lycamobile
Call the world for less

AIRPORT DROP OFF AND PICKUP AVAILABLE

**Money Transfer @ Special Rates
India and Pakistan!!!**

Cell Phone Activation & Recharge Services

**ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਜਾਣ-ਆਉਣ ਲਈ ਗੱਡੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਖਰਕ ਕਰੋ**

SINGH WORLD TRAVEL

PH. 530-443-4865

Email: Info@singhworltravel.com

**1248 Franklin Ave. #A
Yuba City CA, 95991**

**To buy Home, business or any kind of property
Please consult before finalizing
your deal or decision**

**To get polite
and best service
call**

**Gurjeet
Rai**

DRE 02149422

408-802-5303

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੀਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ?

ਤੁਸੁ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਉਲਟਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵੰਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚੀਨ ਦੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਨੇ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਲੀਗ ਆਫ ਨੇਸ਼ਨ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਦੇ ਅਸਮਰੱਬ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਤਾਂ ਜਰਮਨੀ, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਸਤੀਵਾਦ ਨੂੰ ਜਤ੍ਥੋਂ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਇਕਜੁਟ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਪਰ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਗਈ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਰੂਸ ਵਿਚ ਜਾ ਵਡਿਆ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਾਰਲ ਹਾਰਬਰ ਬੇਸ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਅੱਜ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾਧਰ ਹਥਿਆਰ ਵਿਕ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਕਿਸੇ ਮੌਰਚੇ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਾਰਲ ਹਾਰਬਰ ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਜਪਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਫੋਡ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਉਭਰ ਕੇ ਆਇਆ ਪਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅੱਜ ਲੀਗ ਆਫ ਨੇਸ਼ਨ ਵਰਗੀ ਬੇਵਸ ਸੰਸਥਾ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਵੀਟੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਮੁਲਕ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਬ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਜਦਾਕਿ ਖੁਦ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਯੂਕਰੇਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੀ ਜੰਗ ਰੁਕਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਅੱਜ ਦੇ ਕਠਿਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ, ਜਦਾਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਫਿਰ ਦੋ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਪਿਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਵੱਧ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੀਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਠੀਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕੁਝ ਹੁਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਰੂਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਲ ਤੀਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵਿਨਾਸ ਹੀ ਵਿਨਾਸ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਕ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਤਾਣੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਸਟ੍ਰੋਲੀਆ, ਜਪਾਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਚੀਨ ਦੀ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਚ ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

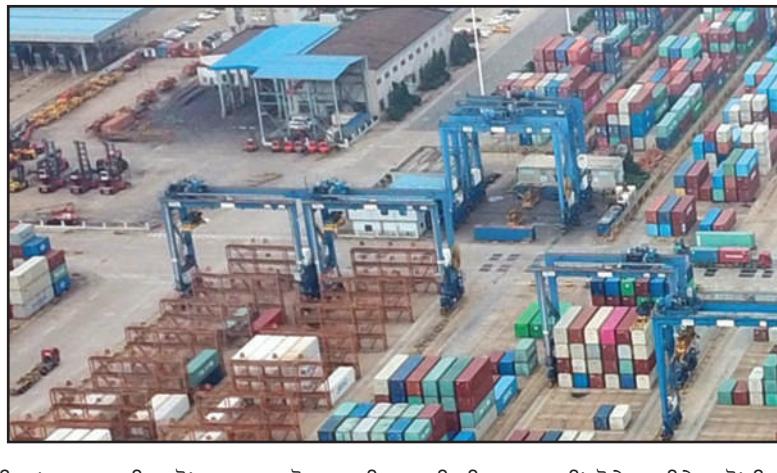
RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ ਘਟਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ

ਇਹ ਚੀਨੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤਵਹਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਝੱਡਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚੀਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਰਮਦ 'ਤੇ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਥੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸੀ ਹੈ ਪਰ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਬਣੇਗੀ ਜਦ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਲਗਪਗ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਵਾਨ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਖੂਨੀ ਝੱਡਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਚੀਨ ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਨੂੰ ਰਫ਼ਡਤਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ' ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਨਿਵਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਚੀਨ ਤੋਂ ਦਰਮਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਨਤੀਜੇ 'ਪੰਚਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਸਿਰ ਮੱਥੇ, ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ' ਵਾਲਾ ਹੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਤੋਂ ਦਰਮਦ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਘਾਟੇ ਦਾ ਗਾਫ ਉਚਾਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਚੀਨ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਕ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪਲੜਾ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਝੁਕਿਆ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਹੀ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਚੌਕਸੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੀਨ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਲਿਆਉਣਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਚੀਨੀ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ

ਉਥੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਰਮਦ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜਦ ਸਾਡਾ ਸਨਾਤ ਜਗਤ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਵੇਗਾ। ਸਮਝਣਾ ਮੁਸਕਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸਰਕਾਰ ਉਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹੱਲਸੇਰੀ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੀਨ ਤੋਂ ਦਰਮਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਘਰੇਲੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਆਲਮੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਅਰਬਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਚੀਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਦੀ ਦਰਮਦ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਹੱਮਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਪਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰਮਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀ ਉਹ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਇਕ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਉਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਚੀਨੀ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਛੱਡੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਹੋਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗਲਵਾਨ ਦੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਐਪਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਜੋ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਗਰ ਸਿ

ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਘੋਲ

ਮਾਨਵ

ਸੰਸਾਰ ਅਰਥਾਤ ਦੀਆਂ ਬੁਰ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਦਸਤਕ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ 'ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਕਾਰ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਜਥੇਬੰਦੀ' ਨੇ ਅਪਣੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਅਰਥਾਤ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਵੇਗੀ। 2021 ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧਾ ਦਰ 5.9% ਰਹੀ ਸੀ, ਹੁਣ 3.1% ਰਿਹਾ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਫੁੱਲਾ ਅਸਰ ਯੂਰੋਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਅਰਥਾਤ ਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਹਤਾ 2021 ਵਿਚ 5.9% ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਦਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਸਾਲ ਮਹਿਜ਼ 1.8% ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 0.5% ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 19 ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਮੁਲਕ 2023 ਵਿਚ ਬਾਮੁਸ਼ਕਿਲ 0.5% ਵਾਧਾ ਦਰ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਵਾਧਾ ਦਰ ਸਿਫਰ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਠਾ

ਮੁਲਕ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਗਜੀ ਦੌਲਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਜਲਦ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਟਾਲਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਅੰਤਰ-ਸਾਮਰਾਜੀ ਜੰਗ ਨੇ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਬ ਦਿੱਤੀ। ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਰੂਸ 'ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਨਾਜ, ਖਾਦਾਂ, ਲੱਕੜ, ਧਾਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਮਣਾਂਮੂੰਹੀਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਮਣਾਂਮੂੰਹੀਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਚ ਤਿੱਖੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿੱਕਲਿਆ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾ ਹਾਕਮਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕਾਂ

ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਸ਼ੁਨ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਫੁੱਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰਥਿਕ ਮੌਰਚੇ 'ਤੇ ਫੁੱਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਅਸਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾ ਸੰਕਟ ਫੁੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਹੋਰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੁੱਖਾਰ ਹੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੁਰਜ਼ੂਆ ਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਨਕਾਬ ਲਾਹ ਕੇ ਨੰਗੀ-ਚਿੱਟੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਤ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵੱਲ ਧੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਾਲਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

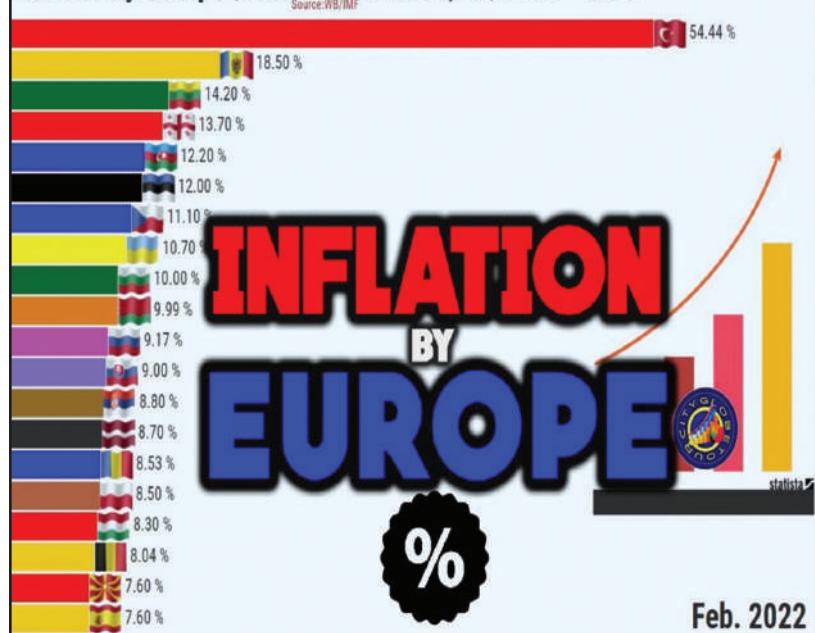
ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕਾਂ ਇਟਲੀ ਤੇ ਸਵੀਡਨ ਵਿਚ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ

ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਲਈ ਯੂਕੇ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੋਰ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਯੂਕਰੇਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਹਥਿਆਰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਮਾਏਦਾਰਾ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਭਤਕਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਨਤੀਜਾ ਪੱਛਮ, ਖਾਸਕਰ ਯੂਕੋਪ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਾਰਨ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਕਰੋਤਾਂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪੱਛਮ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜੰਗੀ ਜਨਨ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੱਬੇਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੱਬੇਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਯੂਕੋਪ ਹੈ।

ਤਿੰਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਯੂਕੋਪ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ

Inflation by Europe | Consumer Prices, % | 1960 - 2022

ਡਿੱਗੇਗੀ।

ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮੰਦੀ ਦਾ ਸਿਧਾ ਅਸਰ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧਾ ਦਰ ਅੱਸਤ ਮੁਕਾਬਲੇ 5-6% ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 5-6% ਦਾ ਅੰਕਤਾ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਹੁਦ ਘੱਟ ਵਾਧਾ ਦਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਤੇ ਲੋਤੀਂਦੀ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਮੰਦੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਸਰ ਸਿਧਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਰਗਮਦਾਂ 'ਤੇ ਪੈਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਬੇਚੁਨ ਜ਼ਰੂਬ ਦੇਣੀ ਹੈ; ਭਾਵ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ-ਕਿਰਤੀਆਂ ਲਈ ਹਾਲਤ ਸੁਖਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ।

ਲੋਕਡਾਊਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਅਰਥਾਤ ਦੇ ਮੰਦੀ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਟਾਲਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਫੈਡ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਮਾਰਚ 2020 ਤੱਕ 0-0.25% ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਬਾਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਅਰਥਾਤ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਘਾਟੇ ਪੂਰਨ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ, ਭਾਵ ਵਿੱਤੀ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਝੋਕਣ ਲਈ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਣੇ ਹੋਰਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਝੋਕੀ ਇਹ ਮੁਦਰਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਗਜੀ ਦੌਲਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਲਦ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਟਾਲਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਅੰਤਰ-ਸਾਮਰਾਜੀ ਜੰਗ ਨੇ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਬ ਦਿੱਤੀ। ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਰੂਸ 'ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਨਾਜ, ਖਾਦਾਂ, ਲੱਕੜ, ਧਾਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਮਣਾਂਮੂੰਹੀਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਚ ਤਿੱਖੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿੱਕਲਿਆ।

ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਵਰਤਾਰਾ ਆਖ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਜਲਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਕ ਚੱਬਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਧਣ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਘਰ, ਛੋਟੇ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ, ਗੱਡੀ, ਪੜ੍ਹੀਆ

ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਈ ਧਰਤੀ

ਪ੍ਰੇਮਿਕਾਵਾਂ, ਲਿਵ ਇਨ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੁਕਣ ਦਾ ਨਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਚਰਚਾ 'ਚ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਆਫ਼ਤਾਬ ਪੁਨਾਵਾਲਾ ਨਾਨ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲਕਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ 32 ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਆਫ਼ਤਾਬ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਬਈ ਛੱਡ ਕੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ 'ਚ ਅਕਸਰ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਫ਼ਤਾਬ ਦੇ ਦੂਜੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਸ਼ਰਧਾ ਆਫ਼ਤਾਬ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਆਫ਼ਤਾਬ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਇਸ ਕਦਰ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਗਲ ਵੱਡ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਫ਼ਤਾਬ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਡੈਕਸਟਰ' ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਕੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਫ਼ਤਾਬ ਦੇ ਇਸ ਕਰੂਰ ਕਾਰਨਪੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਨੇ ਪਤਨੀ ਅਨੁਪਮਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਨੁਪਮਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਜ਼ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਹ ਨਾਜ਼ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ 'ਚ ਸਮਾਨਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸਲਿਮ ਆਫ਼ਤਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮਗ੍ਰਿਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਫਾਸ਼ਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਫ਼ਤਾਬ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰੂਪ 'ਚ ਸਹੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਰਾਬ ਪੰਦੀ ਸੀ, ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਸਮਾਲਿਗੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਟੜ ਹਿੜ੍ਹਤਵਾਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਵ ਜਿਹਾਦ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਰੋਮਾਂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਦਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਲ 'ਚ ਧਰਮ

ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਰਦ ਵੁੱਡ ਇਜ਼ਲਾਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੁਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਡਰੋਗਜ਼ ਮਾਫ਼ੀਆ ਅਤੇ ਨਸੇ ਦੇ ਤਸਕਰ ਸਲਾਖਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਸੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਚੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਦਨ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਣ ਤੋਂ ਇਹ ਝਲਕਿਆ ਕਿ ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੇ ਜਿਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਤਸਕਰੀ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਸੰਭਵ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਸਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਬਿਉਰੋ ਅਰਥਾਤ ਐਨਸੀਵੀ ਨੇ ਚੋਕਸੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਣੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਬਦਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਅਪਣਾ ਤਲਮੇਲ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਨਸੀਵੀ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਰਥਾਤ ਐਨਾਈਏ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨਸੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਜੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨੈਟਵਰਕ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਸੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਫੱਡੇ-ਫੱਡੀ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ 2006 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2013 ਤਕ ਸਾਡੇ 22 ਲੱਖ ਕਿਲੋ ਡਰੋਗਜ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੀ 2014 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ 62 ਲੱਖ ਕਿਲੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਰੋਗਜ਼ ਫੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਨਸਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਟਾਰੀ ਵੀ ਵਧੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੌਂਝੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਕਾਲੀਨ ਬੱਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਬਲਪੁਰ 'ਚ ਇਕ ਹੋਟਲ 'ਚ ਅਭਿਜਿਤ ਪਾਟੀਦਾਰ ਨਾਨ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਮਿੱਤਰ

ਸੋਮਨਾਥ ਪਰਿਦਾ ਨੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗਲ ਵੱਡ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੋਮਨਾਥ ਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਤਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ, ਜਬਰ ਜਨਹ, ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਯਾਨੀ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ 15 ਤੋਂ 49 ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁ-

ਤੀਆਂ 'ਚ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਯਾਨੀ 100 'ਚੋਂ 27 ਕਰੀਬੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰੀਰਕ ਸੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੁੜੀਆਂ ਜਿਸ ਘਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਨੁਸਾਰ 2020 'ਚ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ 81 ਹਜ਼ਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 81 ਹਜ਼ਾਰ 'ਚੋਂ 47 ਹਜ਼ਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ। ਯਾਨੀ ਹਰ 11 ਮਿੰਟ 'ਚ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਢੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਘਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਲਿੰਗੀ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ

ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ, ਸਮਾਜਾਂ, ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਅਵਿਕਿਸਿਡ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕੁੱਝ ਵਿਕਿਸਿਡ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ 'ਚੀਜ਼ ਵੀ ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਬੋਸਟਨ ਸਹਿਰ 'ਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਕ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਕੇਰੇਲ 'ਚ ਆਪਾਰਾਧੀ ਸਬੂਤ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ

ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦਾ ਕਹਿਰ

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨੇ ਘੋਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕੱਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 20 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਤੂਫ਼ਾਨ ਕਾਰਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 35 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੌਬੈ ਸਾਈਕਲੋਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਰਦੀ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਫਲਾਈਟਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਉਨਾਰੀਓ ਅਤੇ ਕਿਉਂਬੈਕ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੱਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਰੀਬ 4 ਲੱਖ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੱਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬੈਂਬੂ ਸਾਈਕਲੋਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬੈਂਬੂ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੋਂ

ਨਿਊਫ਼ਲਾਂਡ ਲੋਨਡ ਤੱਕ ਬੇਹੋਦ ਜਿਆਦਾ ਠੰਡਾ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿੱਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਾਪਮਾਨ ਬੇਹੋਦ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਤਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ

ਐਲਬਰਟਾ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ -25 ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਚੱਲਣਾ ਵੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੋਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਬੁਰੇ ਹਾਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ੀ ਵੈਂਕਿਵਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਫ ਦਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਟੈਕਸਸ ਤੋਂ ਕਿਉਂਬੈਕ ਤੱਕ 3200 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ

ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ

ਕੈਰੋਲਿਨਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਗਵਨਰ ਕੈਥੀ ਹੋਕਲ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬੇਹੋਦ ਜਾਨਲੇਵਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਅਰਦੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆਂ ਸੜਕੀ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਨਾਲ ਜੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ ਬੌਬੈ ਸਾਈਕਲੋਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ

ਹੁਣ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬੌਬੈ ਸਾਈਕਲੋਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਮ ਤੇ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗਰਮ ਹਵਾ ਉਪਰ ਉਠ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਦਬਾਅ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੇ ਬੌਬੈ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਕੈਫੈਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਹੋਏ।

ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਵੇਂ ਰੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਟੋਰੰਟੋ ਨੇਤੇ ਇੱਕ ਹਾਈਵੇ ਉਤੇ 50 ਗੱਡੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ 2 ਲੋਕ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕਈ ਹਾਈਵੇ ਪੂਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਦਰ ਸਰਵਿਸ

ਨਿਊਯਾਰਕ, ਪੈਨਸਲਵਿਨੀਆ, ਵਰਜੀਨੀਆ ਅਤੇ ਨੌਰਬ

ਸਾਂਝ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਵਾਂਝ, ਮੀਆਂ ਮਰਦਾਨਿਆ!

ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਆਵਾਜ਼ ਹੋ ਤੁਸੀਂ
ਡਰੀ ਹੋਈ, ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜੀ ਹੋਈ

ਵਾਂਝ, ਮੀਆਂ ਮਰਦਾਨਿਆ, ਸਾਂਝ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਵਾਂਝ॥” ਸਾਂਝ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਆਸਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਉਮੰਗਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ,

ਉਭਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਫ਼ੀਵਾਤੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਚੌਂ ਉਠਦੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ “ਮਿੜ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਰੋਗ ਰਜਾਈਆਂ ਦਾ ਉਦਘਣ ਨਾਗ ਨਿਵਾਸਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣਾ॥ ਸੂਲ ਸੁਰਹੀ ਖੜਕ ਕਸਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਿਣਾ॥ ਯਾਰਤੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਬਰੁ ਚੰਗਾ ਭੱਨ ਖੇਤਿਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ॥” ਸ਼ਾਮਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਜਦਾ ਆਇਆ ਹੈ; ਸਾਨੂੰ ਯਾਰਤੇ ਦਾ ਸੱਥਰ ਚੰਗਾ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਖੇਤਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਯਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ, ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬ।

ਦੱਸਿਥਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਹਾਦਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ: ਗਦਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀਨੀਆ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ (1915), ਇਨਕਲਾਬੀ ਮੱਖਣ ਲਾਲ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ (1919), ਬੰਬਰ ਅਕਾਲੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਪੰਡੇਰੀ ਨਿਝਰਾਂ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਫੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ (1924), ਬੰਗਲ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੋਤਿਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ (1924), ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਜਿਦਿਰ ਲਹਿਰੀ ਨੂੰ ਗੱਡਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ (1927), ਕਾਂਕੇਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਫਾਕ ਉਲਾ, ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਿਲਾਸਿਲ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ (1927) ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਹਤੀਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦਿਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 1914 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਤਾਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਪ ਕਰਾ ਕੇ ਭੈਅ ਦੇ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਜੀਭ ਨੂੰ ਕੱਟਣ-ਟੂਕੁਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵੇਲਿਆਂ ਚੌਂ ਹੀ ਗੁਜਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਸਮਾਂ ਸਾਂਝ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮੰਚ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ‘ਲੀਫ਼ਧਿਅਰੇ’ ਨਾ ਵਾਪਰਨ; ਇਹ ਸਾਂਝ ਦੇ ਨਵੇਂ ‘ਸਿੰਘੁ’ ਤੇ ‘ਟਿਕਰੀ’ ਸਿਰਜਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ; ਲੋਕ-ਹੱਕ ਲਈ ਕੱਚੀਆਂ ਗੜ੍ਹੀਆਂ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕੋਰ ਦੀ ਕੌਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਜਰੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕੋਰ ਦੀ ਕੌਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੋਗਵਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫ਼ਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੀਂਹਾਂ ਚੌਂ ਚਿਣ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਸਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਭਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਠੰਡੇ ਕਹਿਰਵਾਨ ਬੁਰਜ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵੱਧ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ। ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੋਗੇ ਕੁੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਨਸੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਹਰਕਤ 'ਚ, ਸੁਖੇ ਵੀ ਹਰਕਤ 'ਚ ਆਉਣ

(ਸਫ਼ਾ 6

ਸ਼ਹੇ ਸ਼ਬ ਬਰਾਮਦ ਹਮਹ ਜਲਵਾ ਜੋਸ਼

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਾਰੀਖਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵਦੀ-ਸੁਦੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਵਦੀ-ਸੁਦੀ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਕਾਰਨ 15 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਣਾ ਜਾਂਵਦੀ-ਸੁਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹੋਈਆਂ ਉਕਾਈਆਂ। ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ 8 ਪੋਹ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ 13 ਪੋਹ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਾਲ ਬਾਰੇ ਜੁਰੂ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਕਾ ਸੰਮਤ 1761 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1704 ਈ.) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦਾ ਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਮਤ 1762 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1705 ਈ.) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ, ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੋਹ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਛੱਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਤਾਂ 1704 ਈ.: ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਲੇਖਕ ਨੇ 1705 ਈ.:।

ਡਾ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "The Chose a mud-built double storied house with a large open compound. One of its two owners offered his portion. The Guru and his Sikh hurried into it. It took Place in the evening on December 21, 1704". 1704 ਈ.: ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਮਤ 1761 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ 21 ਦਸੰਬਰ ਤਾਰੀਖ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ 1704 ਈ.: ਜੂਲੀਅਨ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 295 ਉਪਰ ਡਾ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "In a few hours on a single day, the 39th birthday of the Guru". ਇਸ ਹਿਆਬ ਨਾਲ ਇਹ 1705 ਈ.: ਬਣਦਾ ਹੈ। "It was the seventh day of the moon-lit-half month (magh shudi 7samvat 1761)." (Page 296) ਹੁਣ ਇਥੇ ਸੰਮਤ 1761 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਮਹੀਨਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਮਾਘ ਸੁਦੀ 7, ਨੂੰ 23 ਮਾਘ, 20 ਜਨਵਰੀ 1705 ਈ.: ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਸਧੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਵੀ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲੜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ ਗੰਡਾ ਸਿੱਖ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਕੱਢੋ, ਪਰ ਜਦ ਕੁਝ ਬਣਦਾ ਨਾ ਢਿੱਠਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਕੇ ਆਨੰਦਗੁੜ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸੇ 6-7 ਪੋਹ, ਸੰਮਤ 1762 ਬਿਕ੍ਰਮੀ, 5-6 ਦਸੰਬਰ, ਸਨ 1705, ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ" ... ਪੋਹ ਸੁਦੀ ਦੂਜ, 7 ਪੋਹ ਨੂੰ ਸਾਹੀ ਟਿੱਬੀ ਅਤੇ ਸਰਸਾ

ਨਦੀ ਪਰ ਘਮਸਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ"। (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੋਤਾ, ਪੰਨਾ 29) (ਨੋਟ- ਪੋਹ ਸੁਦੀ ਦੂਜ ਨੂੰ 7 ਪੋਹ ਨਹੀਂ 8 ਪੋਹ ਸੀ)

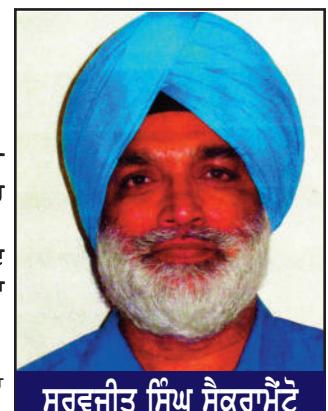
ਡਾ ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 6-7 ਪੋਹ ਸੰਮਤ 1762 ਬਿ: ਮੁਤਾਬਕ 5-6 ਦਸੰਬਰ 1705 ਈ: ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਰੋਪਤ ਦੀ ਤਰਫ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ"। (ਪੰਨਾ 273) ਆਪਣੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲਿਖਤ, "ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ (ਯਾਤਰਾ ਅਸਥਾਨ, ਪਰਿਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯਾਦ ਚਿੰਨ) ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ" ਵਿੱਚ ਡਾ ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੱਖ, ਸਾਲ 1704 ਈ: ਲਿਖਦੇ ਹਨ। (ਪੰਨਾ 49-62)

of Anandpur betrayed by their old servant and escort, Gangu, to the faujdar of Sirhind, who had the young children executed on 13 December 1705". (SGPC.net) (ਨੋਟ-13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ 14 ਪੋਹ ਸੀ)।

ਸੰਮਤ 1762 ਬਿ: (1705 ਈ:) ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਭੱਟ ਵਹੀਆਂ ਹਨ, "ਜੀਵਨ ਸਿੱਖ ਬੇਟਾ ਆਗਿਆ ਕਾ ਧੋਤਾ ਢੁੱਲੇ ਕਾ... ਬਾਸੀ ਦਿੱਲੀ, ਮੁਹੱਲ ਦਿਲਵਾਲੀ ਸਿੱਖਾਂ, ਸੌ ਸਿੱਖਾਂ ਕੇ ਗੈਲ ਸੰਮਤ ਸਤਰਾਂ ਸੈ ਬਾਸਠ ਪੱਖ ਮਾਸੇ ਸੁਦੀ ਦੂਜ ਵੀਰਵਾਰ ਕੇ ਦਿੰਹੁ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਤੇ ਤੀਰ ਰਾਜਾ ਅਜਮੇਰ ਚੰਦ ਬੇਟਾ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਾ... ਰਾਣੇ ਕੀ ਢੋੜ ਗੈਲ ਦਸ ਘਰੀ ਚੁੜ ਕੇ ਮਰਾ" (ਡਾ

ਚਰਾਗ ਜਹਾਂ ਚੂੰ ਸੁਦਰ ਬੁਰਕਾਹ ਪੇਸ਼ਾ। ਸ਼ਹੇ ਸ਼ਬ ਬਰਾਮਦ ਹਮਹ ਜਲਵਾ ਜੋਸ਼। 42

(ਜਦ) ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਦੀਪਕ (ਸੁਰਜ) ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ (ਭਾਵ ਢੁਬ ਗਿਆ) (ਤਦ) ਰਾਤ ਦਾ ਸੁਆਮੀ (ਚੰਦ੍ਰਮਾ) ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। (ਡਾ ਰਤਨ ਸਿੱਖ ਸੌਗੀ)

ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੱਖ ਸੈਕਰਮੈਂਟ
916-230-2102

ਡਾ ਹਰਜਿਦਰ ਸਿੱਖ ਦਿਲਗੀਰ, 'ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ' (1469-1708), ਪੰਨ 333) ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "10 ਦਸੰਬਰ 1705 ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ (ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰੇ ਕਪਤਿਆ ਨੂੰ ਨੀਲ ਬਸਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ) ਪਹਿਨ ਕੇ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਕਾਜੀ ਚਰਾਗ ਦੀਨ ਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਰੀਦਾਂ ਨਾਲ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਤੋਂ ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ"। (ਪੰਨਾ 337) ਡਾ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੱਖ, 'ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਜੀ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ 7 ਪੋਹ ਸੁਦੀ ਦੂਜ ਸੰਮਤ 1762 ਬਿ: (6 ਦਸੰਬਰ 1705 ਈ:) ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕੁਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ"। (ਪੰਨਾ 47) (ਨੋਟ- 7 ਪੋਹ, 6 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੋਹ ਸੁਦੀ ਦੂਜ ਨਹੀਂ, ਪੋਹ ਸੁਦੀ ਏਕਮ ਸੀ)

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ ਉਪਰ ਵੀ 1705 ਈ.: ਭਾਵ ਸੰਮਤ 1762 ਬਿ: ਹੀ ਦਰਜ ਹੈ, "Sri Guru Gobind Singh Ji's two younger sons, Zorawar Singh (b. 1696) and Fateh Singh (b. 1699), and his mother, Mata Gujari, were after the evacuation

ਦਿਲਗੀਰ, ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ 1469-1708, ਪੰਨ 333) ਸੰਮਤ ਸਤਰਾਂ ਸੈ ਬਾਸਠ ਜੇਠ ਦਿੰਹੁ ਪਾਂਚ ਗਏ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗਾਮ ਕੇ ਚਵ੍ਹਾ-ਦਿਸ਼ਾ ਸੇ ਘੇਰ ਲਿਆ।... ਸੰਮਤ ਸਤਰਾਂ ਸੈ ਬਾਸਠ ਪੱਖ ਮਾਸੇ ਦਿੰਹੁ ਪਾਂਚ ਗਏ ਦੱਖਨ ਦਿਸ਼ਾ ਸੇ ਸਾਹੀ ਕਾਜੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਪਰਵਾਨ ਲੈ ਕੇ ਕਿਲਾ ਅਨੰਦ ਗਚ ਆਇ ਗਿਆ" (ਪਿਆਰਾ ਸਿੱਖ ਪਦਮ, ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਪੰਨਾ 152)

ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਾਕਿਆ, ਸੰਮਤ 1762 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1705 ਈ.) ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ....

ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਜੀ ਨੇ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੇਰੰਗਜੇਬ ਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਜਫਰਨਾਮਾ' ਭਾਵ ਸਿੱਤ ਦਾ ਪੱਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚਮਕੋਰ ਦੀ ਜੰਗ, ਸਾਕਾ ਸਰਹਿਦਾਂਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛਦੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਬੜੀ ਬੀਬੀ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਖ ਜੀ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ,

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗਰਸਿੱਖੀ ਖਾਤਰ ਜਾਲਮਾਂ ਦੀ ਈਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੌਰ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ) ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੋਗਾਵਰ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੌਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਸਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ 'ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ' ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਧੀਲ ਕੀਤੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ) ਦੇ ਮੁਖੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੱਖ ਸਰਨਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਧੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵੱਡੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ" ਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਦਤ ਨੂੰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਦੱਖਨ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂ

ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ 1970 ਤੋਂ 2008 ਦੀ ਮੰਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਮੰਦੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਦੀ ਲੋੜ

ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ 2008 ਦੇ ਮੰਦਵਾਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੰਭੀਰ ਮੰਦਵਾਤੇ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੰਦਵਾਤੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਹੈ ਜਦਕਿ 2008 ਦੇ ਮੰਦਵਾਤੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਅਮਰੀਕਾ ਸੀ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਯਾਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੌਰੀਅਲ ਰੋਬਿਨੀ ਨੇ ਬਲੂਮਬਰਗ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ 1970 ਅਤੇ 2008 ਦੇ ਮੰਦਵਾਤੇ ਤੋਂ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਮੰਦਵਾਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”। ਇਹ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਮੰਦਵਾਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰੋਬਿਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਕਾ-ਪਸਾਰ 2% ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ”। ਵਰਲਡ ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਇਸ ਮੰਦਵਾਤੇ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 2021 ਵਿਚ 5% ਸੀ ਅਤੇ 2022 ਵਿਚ ਘਟ ਕੇ 3.8% ਰਹਿ ਗਈ। ਇਹ ਸੰਨ 2023 ਵਿਚ ਘਟ ਕੇ 2.2% ਰਹਿਣ ਦਾ ਅੰਦਰਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਤ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਦੀ 2021 ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 6.3% ਸੀ, 2022 ’ਚ 4.6% ਰਹਿ ਗਈ ਅਤੇ 2023 ਵਿਚ 4.4% ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 2021 ਵਿਚ 8.5% ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 2.9% ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਆਕਤੀ 5% ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੇਪੀ ਮੋਰਗਨ ਚੰਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਅਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਧੂਰਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਦਵਾਤੇ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ”। ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਜਰਨਲ ਦੇ ਇਕ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਦਵਾਤੇ ਦਾ ਖਤਰਾ 49% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 63% ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ, ਫੈਡਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਿਚ 75 ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਵਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਤਾਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 2023 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਘੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ 0.2% ਸੁੰਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੰਸ਼ਬਰ 2022 ਵਿਚ 3.4% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 3.7% ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੂਨ 2023 ਵਿਚ 4.3% ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਚੂਨ ਮੰਹਿਗਾਈ ਦਰ ਵਧ ਕੇ 6.6% ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ

ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਹੈ ਇਟਲੀ।

ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦਾ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਯਕਦਮ ਮੰਹਿਗਾਈ ਦਾ ਵਧਣਾ ਵੀ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ। ਸੰਕਟ 2022 ਵਿਚ ਮੰਹਿਗਾਈ ਦਰ 10.1% ਰਹੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 15% ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ

ਹੈ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਸੂਨਕ

ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਉਣਾ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ

ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਆਲਮੀ ਮੰਦਵਾਤਾ ਯੂਰਪ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ’ਚ ਬੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2021 ਵਿਚ 10.7% ਸੀ, 2022 ’ਚ 15% ਹੋ ਗਿਆ। ਬੁਗਾਕੀ ਵਸਤਾਂ ’ਚ ਦੋ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਹੋਇਆ। ਸੰਨ 2021 ਵਿਚ 4.6% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 8.4% ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁੱਢਲੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਬੋਕ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 9.9% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 15.4% ਹੋ ਗਿਆ। ਬਿਜਲੀ, ਤੇਲ ਆਦਿ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 21.3% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 38.7% ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਡ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਬੋਕ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2021 ਵਿਚ 9.4% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2022 ਵਿਚ 10.9% ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰਚੂਨ ਕੀਮਤ 4.2% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2022 ਵਿਚ 7.8% ਰਹਿ ਗਈ। ਬੁਗਾਕੀ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 2% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2022 ਵਿਚ 8.4% ਹੋ ਗਿਆ। ਮਤਲਬ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ’ਚ ਭਾਰੀ ਵਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ 82-83 ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2021 ’ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਕੰਡਾਰ 642 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ ਤੋਂ 2022 ਵਿਚ 546 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸੰਨ 2021 ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਕਾ 17.4 ਮਹੀਨੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਸੀ ਜਦਕਿ 2022 ਵਿਚ 13.1 ਮਹੀਨੀਆਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅੱਠ ਕੋਰ ਸਨਅਤਾਂ ਦੀ 2021 ’ਚ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 9.9% ਸੀ ਜੋ 2022 ਵਿਚ ਘਟ ਕੇ 4.5% ਰਹਿ ਗਈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ 2021 ਦੇ 11.7 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2022 ਵਿਚ 28 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੰਕੇਤਕ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਪਸਰ ਰਹੇ ਮੰਦਵਾਤੇ ਦਾ

ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਹੈ। ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਅਨਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਖੁਗਾਕੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੂਸ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਉਰਜਾ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੋਮਾ ਸੀ। ਰੂਸ ਵੱਲ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਯੂਰਪ ਉਰਜਾ ਪੁਰਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੱਟਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਯੂਰਪੀ ਹਕਮਾਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਰੂਸ-ਨਾਟੋ ਦੀ ਤਲੀ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ’ਚ ਤੇਲ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨੁਕਸਾਨ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਰਾਸ਼, ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰਮਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਬਾਇਨਨ-ਪੁਤਿਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਇਨਨ ਜੰਗ ਨੂੰ ਲਮਕਾਉਣ ਦੇ ਚੰਕਰ ’ਚ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਜੰਗ ਜਿੰਨੀ ਲਮਕੇਗੀ ਮੰਦਵਾਤਾ ਉਨਾਂ ਹੀ ਗਹਿਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾਤਾ ਸੰਕਟ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਤਨ-ਸਮੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਤ੍ਤਾਂ ਸਮਰਗਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਤਨ-ਸਮੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਤ੍ਤਾਂ ਸਮਰਗਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲਾ ਪੂਜੀਵਾਦੀ ਸਿਸਟਮ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਦਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਿੱਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਕਤੀ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਸਕਤੀ ਘੱਟਣ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਖਪਤ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਜਤ੍ਤੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ’ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਮਰਗਜੀ ਸਕਤੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਨਾਲ ਖਹਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸੂਨ੍ਹੀ ’ਚ ਅੰਤਰ-ਸਮਰਗਜੀ ਖਹਿੰਦੀ ਹੋਣ ਤੇ ਇਕ ਧਰੂਵੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁ-ਧਰੂਵੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਰਗਜੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਯੂਕਰੇਨ ’ਚ ਰੂਸ ਤੇ ਨਾਟੋ ਦੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵਰਤਮਾਨ ਮੰਦਵਾਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗ ਬਹੁ-ਧਰੂਵੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਧਰੂਵੀ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ-ਸਮਰਗਜੀ ਵਿਰੋਧ ਹੋਰਿੰਗ ਤੇ ਜੇਤੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਮੰਦਵਾਤੇ ਦੇ ਹੋਰ ਤੀਬਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ਾਰਮੰਦ ਅਤੇ ਜਸਤੂਰੀ ਅਤੇ ਜਸਤੂਰੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਯੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ (ਵਿਪਸਾ) ਦੀ ਮਾਮੂਲ ਮਿਲਣੀ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੁ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ

ਬਹੁ-ਵਿਧਾਈ ਲੇਖਕ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨ੍ਹ ਦਾ ਨਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਫਰਨਾਮਾ-'ਯੂਟਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਜਲਵੇ' ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਹੇਵਰਡ: ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ (ਵਿਪਸਾ) ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਮਿਲਣੀ ਕਿਡੋਂਗੇ ਹੋਵਰਡ ਈ ਵਾਈ ਸੀ ਵਿਖੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਜੀਤ ਪੰਨ੍ਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੋਣ ਹੋਈ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਮੰਚ ਦਾ ਕਾਜ-ਭਾਰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਵਿਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਦਾਸ ਮੌਜਮ ਵਾਂਗ ਉਦਾਸ ਹੋਏ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਲਿਆਉਣ

ਅਲਵਿਦਾ 2022

ਸਾਲ 2022 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ

ਸਾਲ 2022 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਮੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸੁੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਸਾਲ 2022 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ

ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਿਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਕੇ 'ਅਪ' ਨੇ ਸੁਧੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ। ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਅਮਰਿੰਦਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ, ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਤੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਹਾਰ ਗਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲ ਦਾ ਮਾਨਸਾ ਵਿਖੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ
ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਲ ਦੀ

ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 117 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 92 ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਦਿੱਗਜ

ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦਾ ਮਾਨਸਾ ਵਿਖੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਿਨ ਦਿੱਹਾਤੇ ਹੋਏ ਇਸ ਕਤਲ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ

ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ। ਦਸੰਬਰ ਮੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਸਰਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾ ਸੈਟਰ ਉੱਤੇ ਆਰਧੀਜੀ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਫਿਰੋਂਤੀ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਪੇਚ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅੰਤ ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਕੈਂਪੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ, ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਐਸੈਸਪੀ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਵਿਧਾਇਕ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੁੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਥਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ। ਸੱਤਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਫੇਰੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਾਨ ਇਸ ਵਕਤ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵਾਂਗ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਧੀਨੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਕੇ ਬੀਜੇਪੀ ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਹੋਣਾ ਵੀ ਬੋੜਾ ਬਹੁਤ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿੱਚ ਬਾਗੀ ਸੁਰਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਧੂਸੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਦੇਖਣੀ ਪਈ। ਪਾਰਟੀ 117 ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸੀਟਾਂ (ਮਜ਼ਿਠਾ ਅਤੇ ਦਾਖਾ) ਉੱਤੇ ਹੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰ ਪਾਈ। ਇਸ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਲਈ ਝੂੰਦਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੂਰੀ ਕਰ ਪਾਉਂਦੀ, ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਖੱਲ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉੱਤੇ ਹਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਝੂੰਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਫਿਲਹਾਲ ਅਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਨੁਸਾਸਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਗਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ
ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਉਬੱਲ ਪੁੱਥਲ ਦੇਖਣੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਈ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੋਤ, ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਆਸੂ, ਸੰਦਰ ਸ਼ਾਮ ਅਰੋਤਾ, ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਗਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਭੁਕਾਲਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬੀ ਸੀਟ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਿਠੀਆਂ ਨੇ ਮਜ਼ਿਠਾ ਦੀ ਥਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਐਂਟਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਇਸ ਸੀਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੋਰ ਸੀਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਸੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਇੱਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਚਮਕੋਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਭਾਂਡੇਂਡ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੱਗੇ।

ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਦਿੱਗਜ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਹਾਰ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਆਮ

ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਆਮ

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲ ਨੇ ਮਾਨਸਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜੀ ਸੀ।

ਵੀਆਈਪੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਟੋਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਟੋਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਕਥਿਤ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਤਲ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਗੋਲਡੀ ਬਰਾੜ ਨੇ ਲਈ ਸੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਜ਼ਿਠੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੁੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਥਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਅ

ਜੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਮਾਰਸ਼ਲ
ਟੀਟੋ ਅਤੇ ਗਮਾਲ ਅਬਦੂਲ ਨਾਸਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ
ਗੁਟ ਨਿਰਲੇਪ ਅੰਦੋਲਨ (ਨਾਮ) ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਵਿਚ 120 ਦੇਸ਼ ਮੈਂਬਰ, 17 ਦੇਸ਼ ਅਬਜ਼ਰਵਰ ਅਤੇ
10 ਅਬਜ਼ਰਵਰ ਸੰਗठਨ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ
ਵਿਕਾਸਸੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸੂਲੇ ਤੋਂ ਆਜਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ
ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਆਕਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿਅੰਤ
ਸੋਸ਼ਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ
ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਞਚੇ ਸਨ। ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਸਭ ਦਾ
ਵਿਕਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਏੰਜੰਡਾ ਸੀ। ਉਹ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜੰਗ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ
ਬਹਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਨਾਟੋ ਜਾਂ ਵਾਰਸਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਪਰਮਾਣੂ ਹਵਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਆਮ
ਨਿਸ਼ਮਤੀਕਰਨ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਮੂਹ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
ਲਈ ਚੁੱਣੀ ਸੀ ਜੋ ਵਿਕਾਸਸੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੋਸ਼ਣ
ਦੇ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ
ਵਿਕਾਸਸੀਲ ਦੇਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਆਲੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ
ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਹੇਮੇਸ਼ਾ ਵਿਕਸਤ ਸੰਸਾਰ
ਖਾਸਕਰ ਪੁਰਾਣੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਲਈ
ਚਿੱਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। 'ਨਾਮ' ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਬੁੱਧੀ
ਨੇ ਹਵਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੋਂ
ਨਿਸ਼ਮਤੀਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਸੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ
ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਲਮੀ ਸਿਆਸੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬਲਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਜੀ-20 ਉਚ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨਰ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ, ਬਿਟੇਨ, ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵੱਡੀਆਂ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।

A photograph showing a man from the side, walking towards the right. He is wearing a dark blue turban and a light blue kurta-pajama. He is walking past a low, rough-texture brick wall. To his right is a blue metal gate. In the background, there are some trees and a clear sky.

A photograph showing a man from the waist up, wearing a light-colored shirt, dark trousers, and a red bandana on his head. He is standing on a dirt ground next to a tall, rough-textured brick wall. To his right, there is a small opening or doorway. The background shows more brick structures and some trees under a clear blue sky.

ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ ਕੇਣ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਹੁੰਦੀ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਜਿਹਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੀਰ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਰਤਕਦੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੇਖਣਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਖਰੀ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਨਿਵਾਸੀ ਇੱਥੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਜਾਰੀ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏ। ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਗੁਣਾਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਤ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

20 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿਚੋਂ 6 ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਕਾਂਝਿਆਵਾਂ, ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹੱਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਧਰਤੀ, ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਇੱਕ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਨਾਨਿਦਰ ਮੌਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਸਮੂਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕੋਪ-27 (Conveniton on Cilmate Change-27) ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ

ਚੀਨ, ਭਾਰਤ, ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਰੂਸ ਸਨ ਜੋ ਕੁੱਲ ਖਰਚੇ ਦਾ 62% ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੀ-20 ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਤਰੀਕਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਸਮੁੱਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
ਮੁਹਿਮ (International Campaign to
Abolish Nuclear Weapons-ICAN) ਅਨੁਸਾਰ
“2021 ਵਿਚ ਸੰਸਾਰਵਿਆਪੀ ਮਹਾਮਾਰੀ, ਸੰਸਾਰ ਭਰ
ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੀ ਭੋਜਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੁਆਰਾ
ਯੁਕਤੇ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀ

(International Physics for the Prevention of Nuclear War) ଦାତା ମାହିରଙ୍କ ଦୁଆରୀ କୀତେ ଅଧିକାରୀ

ਡਾ. ਅਰੂਣ ਮਿੱਤਰਾ

ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਰਦਾਰ ਕਦਮਾਂ ਬਾਬਤ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਨਹੀਂ
ਕਰ ਸਕੀ। ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਜੁਟਾਉਣ ਬਾਰੇ
ਸਮਝੌਤਾ ਭਾਵੇਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਰਬਨ ਉਤੇ ਰੱਕ ਲਾਈ
ਜਾ ਸਕੇ।

ਆਲਮੀ ਆਰਥਿਕ ਪਾਤੇ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਮੀਰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਭੋਜਨ, ਆਸਰਾ, ਦਵਾਈਆਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਟੀਕਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਞ਼ੇ ਸਨ। ਵੈਕਸਿਨ ਅਸਮਾਨਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ; ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਤਾ ਕੁਪਨੀਆਂ ਨੇ ਅਤਥਾਂ ਕਮਾਏ ਅਤੇ

ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, 2021 ਵਿਚ ਪਰਮਾਣੂ ਹਸਿਆਰ ਵਾਲੇ 9 ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਸਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ? ਨੌ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਸਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਪੁੰਡਰ ਮਿਟ 156.841 ਡਾਲਰ ਖਰਚਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੱਖਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਤੱਕ ਪੰਚਿਣ, ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਉਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭੋਜਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਰਮਾਣੂ ਹਸਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਨਨ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਗਲੀ ਲਾਈਨ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣ
 ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ - 44.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ। ਚਿੰਨ 11.7
 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੇ 10 ਅਰਬ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਾਰ ਕਰਿ
 ਵਾਲਾ ਇਕਲੋਤਾ ਦੂਜਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ। ਰੂਸ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਭ ਤੋਂ
 ਵੱਧ ਖਰਚ 8.6 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੂਕੇ ਦਾ 6.8
 ਅਰਬ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ 5.9 ਅਰਬ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸਨ
 ਭਾਰਤ, ਇਸਰਾਈਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ
 ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕੀਤੇ
 ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ 64.20 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੀਤਾ।

ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹਾਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਦੜ ਢੁਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਖਰਚ
ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚਿੱਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹਾਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ
ਕੋਡਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਭੁੱਖਮਰੀ, ਕੁਪੋਸਣ,
ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਅਸਾਮਾਨਤਾ
ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ
ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਫਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮੇਸ਼ ਮਿਜਾਈਲਾਂ ਬਰਾਮਦ
ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖਤਰਨਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼
ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਹਾਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਦੇ
ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ
ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਇਸ ਕੋਡਿਸ਼ ਵਿਚ
ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਪਰਮਾਣੂ ਹਾਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ
ਮੇਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਡਰਾ ਦਾ ਸੰਗ ਵਾਂ ਕਾਤਾ ਜਾ ਰਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਲਈ ਪਰਮਾਣੂ ਨਿਸ਼ਮਤਰੀਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਸੰਧੀ (ਟੀ ਪੀ ਐਨ ਡਬਲਿਊ-ਟ੍ਰੇਟੀ-Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜੀ-20 ਇੱਕ ਧਰਤੀ, ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਇੱਕ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਲੋਡੀਏ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜੀ-20 ਲਈ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਖੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਹਿਜਰਤ ਚਿੱਤਾ ਤੇ ਚਿੱਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਕੇਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਿਜਰਤ ਚਿੱਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਮਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਿਹਿਸਤਗਰਦ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਚੌਂਕਸ ਨਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਸਕਣ ਜਾਂ ਸੁੰਨੇ ਪਏ ਇਲਾਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖੇਪ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਣ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੜੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਕੋਈ ਸਮੱਝਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਸਿਰਫ਼ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਆਪਣੀ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਣੇ ਸਭ-

ਵਕਾਸ ਤੁ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਰ ਵਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਖਾਸ ਫੰਡ 'ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਅਧੀਨ ਕਰੋਤਾਂ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਇਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ 27 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ। ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਤਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਯਤਨ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਮੇਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘਰ ਖਾਲੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਫਰ ਕੇਖਾ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਜੇ ਬੁਝ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਲਈਏ ਤਾਂ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਦੁਹਿਜ਼ਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਮੁੜ ਸਰਮਸਾਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-39 'ਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਸਮੁਹਕ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਜਾਣਿਆਂ ਨੇ ਪੀਤੜ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਪਿਨਾਉਣੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਹੁਣ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਡਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ? ਰੇਪ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨਿਰਭਯਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਚਾਰ ਜਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਸੀਹਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ। ਓਧਰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਧਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਕੈਪਸੂਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਕੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਸਥਿਤ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫੌਜ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹੈਰੋਇਨ ਮੰਗਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਿੜਾਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਸੇ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਤਸਕਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਬੈਠੇ ਇਕ ਸਮੱਗਰਲ ਮੀਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬਹੁਤ ਗੈਂਗਸਟਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੱਭੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਜ ਹੀ ਜਗਰਾਓਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਗੈਂਗਸਟਰ ਸਰਬਜ਼ੀਪ ਸਿੰਘ ਵੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿਦਾਬਾਦ ਫੌਰਸ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੁਰਾ ਦਾ ਸਾਬੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਰ੍ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਅਗਵਾ, ਕਤਲ ਤੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਘਟ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਰੀ ਤੇ ਸਮੱਗਰਿਂਗ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 12,202 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦਕਿ 2021 ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮ੍ਰ-ਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 9,972 ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਤੇ ਸੱਤ ਕਾਹਦਸਿਆਂ 'ਚ 3,930 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਰ੍ਤੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ 2,900 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਵਧੀਆ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਤੇ 73,581 ਐਂਡਾਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 71,827 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ 429 ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿੜਾਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਡੀਆਂਬ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਡੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੋੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸ਼ਾਦੀ ਮੈਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

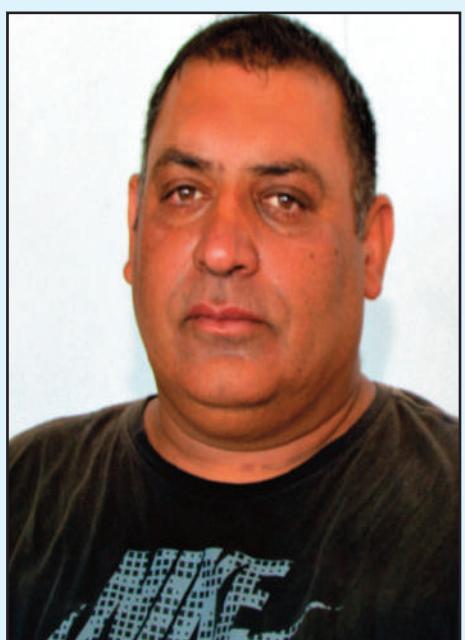
ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੋਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

FAIRWAY BODY SHOP

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੈਂਟਿੰਗ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸ਼ਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ
ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੇਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਵਰਵਾਰ ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Gurdial Aujla

Darshan Aujla

510-750-6116

1421 Industrial Parkway West #C
Hayward, CA 94644

510-538-2983

Raja

New Introducing
Chaat Corner

King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

BHEL PAPDI CHAAT	FALUDA KULFI
GOL GAPPE (PANI PURI)	KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

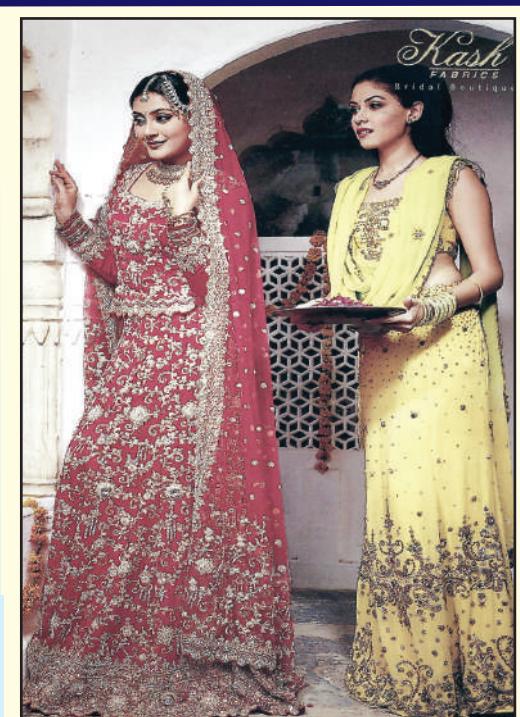
Phone : (510) 489-9100

Kash Fabrics

37 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ

1. Wedding Lehngas
  2. Mens wear-shervani
  3. Kurte Pajame
  4. Sharara Suits.
  5. Patiala. Suits.
  6. pression stove jewelery
  7. kids wear
  8. Turbans (paggan). 80 colors
1. ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਹੌਰੇ
  2. ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ
  3. ਕੁੜੜੇ ਪਜਾਮੇ
  4. ਸਰਾਰਾ ਸੂਟ
  5. ਪਟਿਆਲਾ ਸੂਟ
  6. ਗਹਿਣੇ
  7. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ
  8. ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ

**Kashmir Singh Dhugga
Gurjeet kaur Dhugga**

kashfabrics@gmail.com

KASH FABRICS
29576 Mission Blvd
Hayward, CA 94544
510-538-1138

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppal dental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਿੱਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਉਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲੰਹਿ੍ਗੇ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਾਨੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Saini

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲ

ਖੇਡੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਬੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 12,581 ਪਿੰਡ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਮੁਹਾਲੀ, ਮੋਗਾ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਰਫ਼ 22 ਤੋਂ ਕਸ਼ਬਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 157 ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਤਿਆਂ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਬਹੁਤ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਅਮਾਨ ਸਿੰਨਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਹੱਸਦਾ-ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਵੰਡ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ-'ਰੰਗਲ ਪੰਜਾਬ' ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਨਾਰਾਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ। ਬੇਸ਼ਕ ਸਾਡੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਰਜਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਵੀ ਹੈ। ਐਨਾਰਾਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇਕ ਹਾਲੀਆ ਮਿਲਣੀ ਦੌਰਾਨ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ 'ਚ ਪੂਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਐਨਾਰਾਈ ਜੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ

ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਵਿਖਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਰਾ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਵੀ ਉਹ ਬਰਫਾਨੀ ਹਵਾਵਾਂ, ਭੱਖਤਾਂ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਖਤ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਾਗੈਰ ਆਪਣੀ ਲਗਨ, ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਦਿੜ੍ਹੇ ਇਹਨਿਆਂ ਸਦਕ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਦੇ

ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਸ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤੁਝੀ ਵਿਚਾਲੇ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪੁਲ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਿਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਚੋਂ ਇਹੋ ਤੱਥ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ

ਬਾਹਰਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਆਪਣੇ' ਹੀ ਅੰਕਿਕੇ ਡਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵੀ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਸਤਾਏ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਫਤਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੋਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਰਤ-ਫਰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਖਾਸ ਫਾਸਟ-ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਵਿਸੇਸ਼ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੇਟੀਆਂ-ਮੌਟੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਹੌਲ ਕਰਨਗੇ। ਵੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਹਾਲੋ ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਬੋਹੁਦ ਆਦਰਸ਼ ਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਰਗਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਹੋ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਸੱਚਾਪੁੱਚ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੁਣ ਲਾਹੌਰੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਜੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਨਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਚ ਵਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਬੂਲ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੱਧਕਾਲ 'ਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੱਤਾ ਬੈਬਰ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਮਹਾਰਾਜਾਵਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਧਾਤਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੁਟਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ 'ਖਾਣਾ ਪੀਤਾ ਲਾਹੇ ਦਾ, ਬਾਕੀ ਅਹਿਮਦ ਸਾਹੇ ਦਾ।' ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ 40 ਸਾਲ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਧੀਰ ਤੇ ਅਮਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਦੀ ਲਿੰਪੀ ਗੁਰਮੁਖੀ, ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ, ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲਤਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਨੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਕਥਾਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲਖੁਰਾ

ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਲਖੁਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹਨ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਹਰ ਲਤਾਈ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਬਣਦੇ ਰਹੇ। ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ

ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼- 'ਜਬ ਲਗੁ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ॥' ਭਾਲਿ ਰਹੇ ਹਮ ਰਹਣ ਨ ਪਾਇਆ ਜੀਵਿਆ ਮਰਿ ਰਹੀਐ॥'

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲਤਾਈ ਸੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਚੁ ਕਾਰ ਅੜ ਹਮ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ਸਤ, ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬਾਸਮੀਰ ਦਸਤ॥' ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਕੇ ਸਮਸੀਰ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਕਤੀ ਨਾਲ ਹਰ ਲਤਾਈ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਬਣਦੇ ਰਹੇ। ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ

ਲਈ ਪੈਸਾ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਕਾਨ ਵੇਚ ਕੇ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣਾ ਘਰ-ਬਾਰ ਵੇਚ ਕੇ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਖਾਨਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਪੈਸਾ ਇੱਥੇ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੋ 60 ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਸਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਦੇ, ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਚ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਦੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਡਕਾਉਣ ਜਾਂ ਆਹਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਕ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 50 ਸਾਲ ਬਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ ਬਾਕੀ ਦੋ ਰਾਜ ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਡਲ ਤੇ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਵੀ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਵੱਡੀ ਵੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਵੀ ਕੀਤੀ

ਰੇਲ ਖਟੜੀ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ

ਜਦੋਂ ਵੀ 26 ਦਸੰਬਰ 1991 ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਰਾਤ ਮੁੜ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਤੁਬਕ ਕੇ ਉਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਤੀਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਰਾਤ 7 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਸੌਹੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟਰੇਨ ਰੋਕ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਸੀ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਿਕਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਰੋਜ਼ਮੱਹਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੁਜਰ-ਬਸਰ ਲਈ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ, ਜਗਰਾਓਂ ਤੇ ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਪਣੀ ਜੀਵਿਕਾ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋੜੀਗੀ ਨਾਲ ਜੁਤੇ ਕਾਰੀਗਰ, ਸਾਈਕਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਮੇ, ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਿੱਤੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮ-ਧੰਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਚੌਕੀਮਾਨ ਦੇ ਸਟੋਨਾਂ ਤੋਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਗਿਆਤ ਹਮਲਾਵਰ ਗੱਡੀ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਤਾਰ ਖਿੱਚ ਦਿੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਗੱਡੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਸ, ਫਿਰ ਭਾਣਾ ਸਮਝੇ ਜਾਂ ਤੁਰਾਸਦੀ, ਚੰਦ ਪਲਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਏਕੇ-47 ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿੱਨੇ ਹੀ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤੇ, ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਰ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਣ ਅਤੇ ਭੜਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 'ਬਚਾਓ, ਬਚਾਓ' ਦੇ ਰੂਪ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਵਿਚ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਆਪ ਮੁਹਰੇ, ਭਲਾ ਹੀ ਉਹ ਡਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੇਲ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਰਾਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰਤੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਕੂਟਰਾਂ ਉਪਰ ਜਗਰਾਓਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੋਣ-ਕਰਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਬੇਜਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਰਾਓਂ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਆਨਦੰਦ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। 27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਾਬਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਮ ਦੇ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਗਰਾਓਂ ਦੇ ਸਮਸਾਨਘਾਟ ਵਿਚ ਇਕੋ ਸਥਾਨ 'ਤੇ 24 ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਸਮੁੱਚਾ ਸਹਿਰ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾ ਗ੍ਰਮੀਨ ਹੋਇਆ ਸਿਰ ਝੁਕਾਈ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਜਗਰਾਓਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਹੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਚਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੀ ਪੁੱਤ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨਾ ਗਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ।

ਅਜ ਵੀ ਚੇਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇ ਸਖਸ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਕਹਿਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ

ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਕ ਕਾਰਾ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਜੇ ਭਾਣ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਗੱਟ

ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਖੇ, ਵਾਰਦਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਦਿਲ ਕੰਬਾਊਂਡ ਰਾਸਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਉਭਰੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਸਹਿਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਰੇਲ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਰਾਕੇਸ਼ ਨਰੂਲਾ, ਮਾਸਟਰ ਰਾਮਨਾਥ, ਗੁਰਦੇਵ ਚੰਦ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਠਦੀਆਂ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇੰਝ ਜਾਪਣ ਲੰਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਬੁਨ-ਖਰਾਬੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੁਰਾਸਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਕੋਈ ਰਾਕੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਡਨ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਨ ਉਪਰ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਉਸ ਅੱਗ

ਵਿਚ ਭਸਮ ਹੋ ਗਏ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੁਰਾਸਦੀਆਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਤੱਕ ਬੈਚੈਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਬਲਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਤੁਰਾਸਦੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਜਸੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂ ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਰੇਲ ਪਟੜੀ ਰਾਹ ਰੋਕ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੁੜ ਮੁੜ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਤਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ? ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਉਪਰ ਹੀ ਉਸਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਕੀਮਤ ਮਿਹਨਤਕਸਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਤਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਕੀਮਤ ਸੋਹੀਆਂ ਰੇਲਵੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਤਾਰੀ ਪਈ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਤਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ? ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਉਪਰ ਹੀ ਉਸਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਕੀਮਤ ਮਿਹਨਤਕਸਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਤਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਕੀਮਤ ਸੋਹੀਆਂ ਰੇਲਵੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਤਾਰੀ ਪਈ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਤਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ?

ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੁਰਾਸਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਕੋਈ ਰਾਕੇਸ਼

ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਡਨ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਨ ਉਪਰ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਿ ਬਣਾਵਿਆਂ ਲਈ ਵੈਖ ਸਰਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਸਹਾਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਕਹਿਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਕੀਮਤ ਸੋਹੀਆਂ ਰੇਲਵੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਤਾਰੀ ਪਈ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਤਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ?

ਖੀਚੀਦਾਰੀ ਸਾਈਟਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹਨ, ਆਦਿ।

3. ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:- ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ, ਜੋ ਲੋਕ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਖਬਰਾਂ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਪਤਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ ਵੈਖ ਸਰਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਿੱ

ਲਾਹੌਰੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਮੰਡੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਅੱਜ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 2008 ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਿੱਖਿਅਤ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅਨਾਜ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਇਆ, ਉਹ ਅੱਜ ਅਸਿੱਖਿਅਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਏ? ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਮੰਡੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਲਾਗਤ ਮੁੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਅ ਛਿੰਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਿਣਸ ਵਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਅ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਕਣਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਫਸਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਅ 'ਤੇ ਵਿਕੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਅ ਵਧਣ ਲੱਗ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਰਾਮਦ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਅ ਐਮਐਸਪੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ 31 ਮਈ 2022 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਸਿਰਫ 46 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਕਣਕ ਆਈ। ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਭਾਅ ਮੁੜ ਵਿਧਾ ਅਤੇ 2350 ਰੁਪਏ ਕੁਇਟਲ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਫਿਰ ਯੂਕਰੇਨ ਵਾਲੀ ਕਣਕ ਆਉਣ ਨਾਲ ਭਾਅ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰਿਆ। ਅਗਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਕਣਕ ਆ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਕਰ ਕੇ ਮੂੰਗੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕੀਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੂੰਗੀ ਦੀ ਖਰੀਦ ਐਮਐਸਪੀ 'ਤੇ ਕਰੋਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੂੰਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੀਆਰ-126 ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਬਾਸਮਤੀ ਲਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਮੰਡਵ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਮੂੰਗੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਠੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਅਪਰੈਲ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਆਨ 20 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਮੰਡੀਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਸੁਥੇ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੂੰਗੀ ਵਿਕਣ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ-ਤੰਤਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਧਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ

ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਾਟੇ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਲਿਆ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਗੰਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਮੰਡੀਕਰਨ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਦਾ ਹੈ।

ਝੋਨੇ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੇਤੀ ਮਹਿਰ ਹਰ ਕੋਈ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਕਤ ਲੋੜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਅਪਣੀ ਫਸਲ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵੇਚਣ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪੀਟੇਯੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਲੋੜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ। ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੈਲੀ

ਬੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਖਾਸਕਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬਿਜਨਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੈਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਮੌਜੂਮ ਦੇ ਹਿਸਾਨ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਪਣੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਜੋ ਰਕਬਾ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਉਹ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਈਆ ਜਾਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੰਗ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਏਜੰਸੀਆਂ-ਮਾਰਕੈਟੈਂਡ, ਪਨਗਰੇਨ, ਪਨਸੀਡ, ਪਨਸਪ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੱਗਰੋਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫੁੱਡ ਸਪਲਾਈ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰੋਂ ਅਡਰੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ। ਫਿਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਿਣਸਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਵਾਏ।

ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਜਿਣਸ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਭਾਅ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿਣਸ ਐਮਐਸਪੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਵਿਕੇ। ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਕੋਈ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿਸਾ ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ, ਅਸੀਂ ਇਕ ਜਿਣਸ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਈ ਜਿਣਸਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਇੱਕ ਦਾ ਭਾਅ ਘਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਦਾ ਵਧ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਐਮਐਸਪੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਇਆ, ਉਸ ਦੁੱਕ ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿਖਦਿਆਂ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਰਾਉਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਰਕੀਟ ਇਟੈਲੀਜੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਇਟੈਲੀਜੈਸ਼ਨ ਰਿਸਰਚ ਇੰਟੀਚਿਊਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰੇ।

ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਘੋਖ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਣਾ ਕੇ ਅਗਹਾਂਵਧੁ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਉਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

(ਪੀਟੇਯੂ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਹਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਦਰਸਾਵਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਲੁਕੋਣ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ 'ਤੇ ਨਜ਼ਲਾ ਝਾਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ 'ਤਕਤੇ ਦਾ ਸੱਤੀ ਵੀਹੀ ਸੌ' ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ 23 ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਐਮਐਸਪੀ ਤੈਂਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਿਲਦੀ ਸਿਰਫ ਦੋ (ਕਣਕ ਤੋਂ ਝੋਨੇ) 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਲੁੱਟ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ

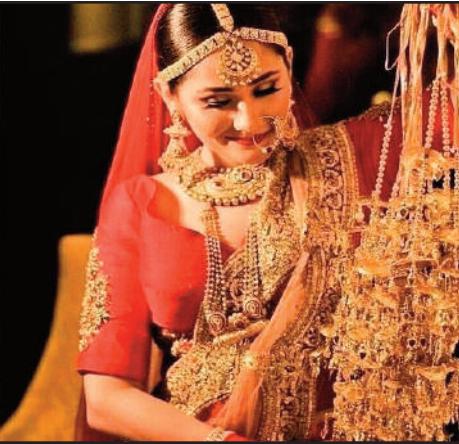
ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦੱਸਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਰਕੀਟ ਇਟੈਲੀਜੈਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਜਿਣਸ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਫਸਲ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਨਵੇ

ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਆ ਵੱਡਿਆ ਦਿਖਾਵਾ ਅਤੇ ਫਜ਼ਲ ਖਰਚੀ

ਏਕ ਜੋਤਿ ਦੁਇ ਮੂਰਤੀ ਧਨ ਪਿਰੁ ਕਹੀਐ ਸੋਇ' -
ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਦੋ ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੰਦ
ਕਾਰਜ ਸਮੇਂ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ
ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਸ ਹੈ। ਏਨਾ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸਫਰ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਫਰ ਦਾ ਦਰਜਾ
ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ
ਅਹਿਮ ਚਿਸਤੇ ਨੂੰ ਅੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਤੈਆ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ
ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਚਿੰਟੇ ਚੌਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ' -
ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਨੂੰ
ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-
ਨਾਲ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਮ ਬਹੁਤ ਮੰਹਿੰਗੀ ਤੇ ਕਈ
ਕਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਦੇ ਗਾਉਣ: ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ

दे ढामले ने साडे मँछिआचार नुँ की ते की बणा दिटा है। क्वन्ह कुर्हु क्विउ-मकाउण ते दालां दी मढाई नाल विआह दीआं तिआरीआं महीना-महीना पहिला सुरु हो जांदीआं सन। कंया-क्येलीआं 'ते परेला फेरीदीआं औरतां अडे बनेरिआं नुँ रंग करन वाले कामे विआह दीआं खुस्तीआं दा पहिला पुरु हुंदे सन। दरजी घर बिठाइआ जांदा। भंठी चडुन वाला दिन विआह दीआं खुस्तीआं विच चोंधा वापा कर जांदा। अगले दिन दरवाजिआं नाल केलिआं दीआं गोलीआं गोड दिंडीआं जांदीआं अडे घर नुँ रंग-बिरंगीआं झंडीआं नाल मिंगारिआ जांदा। खुस्तेओं ते रंगां दा जिवें कोटी मुकाबला होदे। रोटी-टूक ते विहलीआं हो के अंच-गुआंच दीआं औरतां विआह वाले घर गीत गाउण आउदीआं। लंबी हेक वाले गीत ते फेर टिकी रात विच देर तंक गिंया पैंदा। आवाज़ साढ़ मुण्ठाई दिंदी:

“यीआं लंघ चलीआं, बाबल वाला बृहा
यीआं चलीआं, माए तेरा दिल कीकूँ लँगू गा।”

मां दा उदास चिहरा देख के यी हौसले भरिआ
मेंडा आप ही दिंदी:

“उंच चरखे दे पावेंगी,
झंसा रिसे स्त्री वृक्ष ता।”

ਉਥੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੋਂ ਵਾਸੁਧਾਗਿਆ ਆਖਰੀ ਹੋਵੇਂ ਲਾਈਨਾਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਰ
ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਝਾਲ ਵਾਲੇ ਪੁਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਂਗ
ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਧਮਾਲ ਪੈਂਦੀ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮਾਗਮ
ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ
ਮਹੀਨੇ ਇੱਕ ਲੇਡੀਜ਼ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਰ ਰਾਤ
ਪਹੁੰਚੇ। ਟੈਟ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਦੇ ਅਸੇ-ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਕੁਝੇ ਹੱਡੀਆਂ
ਚੱਬ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਜ਼ ਗਲਸਾਂ ਤੇ ਬੋਤਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ।
ਡੀ.ਜੀ. ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ, ''ਐਨਾ ਵੀ ਨਾ ਫੋਪ ਸ਼ੋਪ ਮਾਰਿਆ
ਕਰੋ, ਐਵੇਂ ਸੌਂਕੀ ਵੈਂਦਕਾ ਨਾ ਚਾਡਿਆ ਕਰੋ, ਬੋਤੂ ਬਹੁਤਾ
ਲਿਮਕਾ ਵੀ ਪਾ ਲਿਆ ਕਰੋ।'' ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਿਆਂ ਤੱਕ
ਡਾਂਸ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਯਸਮਾਨ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਭਰੇ
ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਬਦਾਵਲੀ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਅਥਾਹ
ਮੰਦਭਾਗੇ ਹਨ। ... ਹਾਥੇ ਓ, ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਉਦੇ। ਹੋਰ
ਸੁਬਿਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਸਰਘਾ ਦਾ ਖੁੱਲਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੇਵਨ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਦੀ ਸੀਮਤ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ
ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸਜਾ-ਸਜਾ ਕੇ ਸਰਾਬ ਦੇ ਸਟਾਲ
ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ। ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰ ਦੇ
ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿਰ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ
ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਅਫਸਰ ਨੇ
ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਾਬ
ਪੁਰੱਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਘੰਟੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ
ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ
ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਮਹਿਮਾਨ ਵੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੋ ਪਤਾ
ਲੱਗ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰੋ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਸਰਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹਾਂ
ਵਿੱਚ ਸਰਾਬ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਦਬਾਓ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਾਇਆਂ
ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਨੰਦ ਕਾਤਮ ਹੀਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਬੱਜੀ

ਊਠ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੜ੍ਹਦੀ ਤਾਂ ਸਭ ਦੀਆ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ
ਜਾਂਦੀਆਂ। ਚੰਗੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਵੇਂ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮਾਣ-ਮੱਤੇ ਅਤੇ ਮੋਹ-ਭਿੱਜੇ ਬੋਲ ਬੋਲਦਾ।
ਊਥੇ ਬੈਠਾ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਨ ਹੀ ਮਨ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ
ਤੋਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ
ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਊਠ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸੀ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰ

ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ
 ਸਬੰਧਤ ਬੱਸੀਆਂ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿ-
 ਲਿਆ। ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ
 ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ
 ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧੀ ਹੈ।
 ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ
 ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।
 ”ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰੀ ਵੈਡਿੰਗ ਸੂਟ
 ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ,” ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਥਾਰਥ ਦੇ
 ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਮੋੜ ਲਿਆਂਦਾ। ਪੁਰਾਤਨ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ
 ਰੱਲੇ-ਰੱਧੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਥੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ
 ਮਨਮੋਹਕ ਦਿਸ਼ ਪੈਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੱਠ-ਦਸ ਜੇਤੇ
 ਫੌਟੋਆਂ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਇੱਕ,

ਸਮਾਂ ਵੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਕਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸਿਆ
ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਤੇ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਨਾਲ
ਮੁੰਹ ਸ਼ਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਸਵੀਰ ਡਿਜ਼ਜ਼ ਦੇ
ਕੌਟਾ-ਲਾਗਜ਼ ਬੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇੰਡੀਅਨ, ਸਾਊਬ
ਇੰਡੀਅਨ, ਇਟਾਲੀਅਨ, ਚਾਈਨੀਜ਼, ਰਸੀਅਨ ਤੇ ਸੀ
ਫੁੱਡਜ਼ - ਵਿਆਹਾਂ ਮੌਕੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਪਰੋਸੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ
ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪਲੇਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ
ਕੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ
ਤੱਕ ਪੱਜ

ਦੇ-ਦੋ ਕੈਮਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸਨ। ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਇੱਕੀ ਕੁ ਵਹਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ”ਚੁੰਨੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਭੋੜੀ ਖੱਲੇ ਕਰੋ, ਹੋਰ ਸਰਕਾਰਿਤਾ, ਹੋਰ ਭੁਕ ਜਾਓ, ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚਾਰ ਪਾ ਲਵੋ।” ਮੌਖਿਕ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸੌਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, ਪਰ ਝੱਟ-ਪੱਟ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਂਠੂੰ ਵਰਜਿਆ, ”ਇਹ ਪਬਲਿਕ ਪਲੇਸ ਹੈ ਅਤੇ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਜਦੋਂ

ਆਸੀ ਪਲੇਟਾ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਪਾ
ਰਹੋ ਹੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਪਲੇਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੇਵੇਸ ਧੀ ਦੇ
ਹੰਡੂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਭਾਗੇ ਬਾਬਲ ਦਾ ਪਸੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਅਬਾਹ ਖਰਚੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੋਕ, ਮੰਗਣਾ, ਪ੍ਰੀ-ਵੈਡਿੰਗ ਸ਼ੁਟ, ਲੇਡੀਜ਼ ਮੰਗੀਤ, ਵਿਆਹ, ਰਿਸੈਪਸ਼ਨਾ ਉਹ ਲੋਕ ਕਿਥੇ ਚਲੇ ਗਏ ਜੋ ਧੀ ਆਖ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ, ਚੁੰਨੀ ਚੜ੍ਹਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਮਹਿੰਗੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਅਬਾਹ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਜ਼ਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡਿਆਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂਘ, ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਦੌੜ- ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਈਲੈਟਸ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਰਹਡਾਰ ਨੂੰ ਤੱਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੈਲੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਵਿਆਹ ਚੌਂਵੀ-ਪੱਚੀ ਲੱਖ ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਕਰੋੜ-ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਅੱਪਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਇੱਕ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਲੱਖ ਰੂਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ, ਪਰ ਉਹ ਬਦਾਕਿਸਮਤ ਰਿਸਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲੱਖ ਸਜਾਵਟੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਖਰਚਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਚਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰੀ-ਵੈਡਿੰਗ ਸ਼ੁਟ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿਵਾਜ਼ ਨੇ ਸਾਡਾ ਬਣਾ ਖਤਰਾਵਿਆ ਹੈ। ਲੋੜੀ ਦੇ

ਦਰਸ਼ਨਲ, ਅਸੀ ਸਾਧਰਾਨ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਉਖਤ
ਗਏ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਿਵੀ ਸਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਝੰਗ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁਢਦਾ ਰਾਵੀ ਕਿਨਾਰੇ
ਨੂੰ ਰਵਾਲੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਰੁਕਿਆ। ਦਿਨ ਛਿਪਿਆ,
ਅਜਾਨ ਗੁੰਜੀ, ਉਸ ਨੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਵਹਿਣ ਨੂੰ ਰੀਚ ਨਾਲ
ਤੱਕਿਆ ਅਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚਦੀ ਛੁਪ ਗਏ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ
ਨੂੰ ਮਾਣਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਆਲ
ਆਇਆ ਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ
ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰ ਕੇ
ਨਹਿਰਾਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ। ਨਹਿਰਾਂ, ਸੁਇਆਂ,
ਕੁੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਖਾਲ ਪੱਤੇ ਟੀਜ਼ੀ

ਕੋਈ ਲੂੰ ਫਿਲਮ ਬਣਾਵੇ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਹਾਂ
ਦੇ ਵੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਹੁੱਧ ਗੀਤ ਲਿਖੇ। ਕਿਸੇ ਗੈਰ-
ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ (ਐਨਜੀਓ) ਨੂੰ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਅਥਾਹ
ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਹੁੱਧ ਬੀਤਾ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ
ਮਹੀਨੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ
ਸੜਕ 'ਤੇ ਲੰਗਰਾਂ ਵਾਲੀ ਬਾਂ ਕੜ ਲੋਕ ਸਮਾਜਿਕ
ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿਹੁੱਧ ਪੈਂਡਲਿਟ ਵੰਡਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ। 'ਸਾਦੇ
ਵਿਆਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ, ਨੇਕ ਕਮਾਈ...'” ਦੋ-ਦੋ/ਚਾਰ-
ਚਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਚੌਵੀ-ਪੱਚੀ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਵਾਕ ਸਨ।
ਹਰ ਵਾਕ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਸਾਧਾਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਵਿਆਹਾਂ
ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦਾ ਹੋਵੇ।
ਛੁੱਬਦੇ ਸੁਰਜ ਨੂੰ
ਜੁਗਨੂੰ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।
ਤੇਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਹਨੇਰਾ ਘਟਾਉਣ ਦੀ
ਕੋਸਿਸ਼ ਕਰਾਂਤਾ ਮੈਂ।

ਮੇਰਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਢਾਕਾ ਤੱਕ ਦਾ 'ਸਫਰ'

9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਮਿਥੇ ਵਿੱਚ ਡੱਡਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟਰਮੀਨਲ ਉਤੇ ਪੰਹੁੰਚਿਆ। ਇਥੋਂ ਮੈਂ ਕੋਰੀਡੋਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ 'ਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕੇਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ। ਸੀਰਿਲ ਰੈਂਡਕਲਿਫ਼ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਦੀਪ 'ਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਲੀਕੀਰ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੌਹ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੁੱਝਤੁਹਾ ਵਧ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ।

ਅਖਿਰ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕਬਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸਰਹੱਦ 'ਚ 'ਨੋ ਮੈਨ' ਜ਼ਲੈਂਡ' ਦੇ 30 ਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਏ। ਉਥੇ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮੁੰਹਮਦ ਫੈਜਲ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਕਸਟਮ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨ ਮਹਿਸੂਸ ਮੈਂ ਬੱਸ 'ਚ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਭੁੱਲ ਯਾਤਰਾ ਸੀ। ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲਿਆਂ ਨੇ ਸਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਮੱਠੀ ਕਰ ਇੱਤੀ। ਕੋਈਡੋਰ ਸਤਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੱਜਰ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਗਸਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਕੁਝ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਡਿਆਂ ਦੂਰੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ।

ਕੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਏ ਲਿਖ ਸਕੇਗਾ? ਕੀ ਇਹ ਦਿਮਾਗੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕੇਗਾ? ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੇਰਟ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬੱਸ ਰੁਕਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਸੁਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਸੰਗਮਰਮਰ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬੱਸ ਦੇ ਉਥੇ ਪੱਜਣ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਥੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ 12ਵੀਂ ਵਾਰ ਬੁਲਾਰਾ ਬਣਨ

ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਭਾਰਤੀ ਖੂਨ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੈਲਦੀ ਵੀ ਲਈ ਅਤੇ
ਕਈਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਮੈਂ

ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ 'ਚੋ
ਟਰੈਫਿਕ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ
ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਐਮ.ਪੀ.

ਜਾ ਫੁਰ ਇਹ ਕਾਹ ਲਈ |
 ਕਿ ਉਪ-ਮਹਾਦੀਪ 'ਚ
 ਭੀਤ-ਭੰਡੱਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ
 ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਦੀਪ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਰ ਲੋਕ 19ਵੀਂ
 ਸੱਤੀ 'ਚ ਮਿਉਨੀਕੇ ਹਨ।

21ਵੀਂ ਸਦੀ 'ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਦੀ' ਅਖਵਾਏਗੀ
 ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਘਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ
 ਜਜ਼ਬਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ 'ਪਾਵਰ
 ਹਾਊਸ' ਬਣਨਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਦੀ' ਨੂੰ ਇਹੋ ਗੱਲ
 ਅੰਗ ਵਧਾਏਗੀ।

ਲੇਡ ਹੈ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਲੋਕਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਤਾ ਨੂੰ ਈਰਾਨ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਈਲੈਂਡ ਦੀ ਪਰਬੀ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਉਪਰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਦੀ।

ਅਸੀ ਯੂਰਪ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 100 ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਸੰਸਾਰ ਸੰਗਾਂ ਲੜੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਤਲਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੱਟਣ ਵਾਲਾ ਦੌਰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ 'ਅਜ' ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕੇ ਹਨ। 1945 'ਚ ਯੂਰਪ ਤਬਹਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਇਕਜ਼ੱਟ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਰਹੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੱਖਣ-ਈਸ਼ਾਈ ਯਤੀਅਨ

ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ। ਉਸੋਂ ਪਰਤਣ ਵਾਲੇ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਲੋਕ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਰੀ ਯਾਤਰਾ ਅਸੀਂ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਕਰ ਲਈ।

ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਬੀ ਸਿਰੋਂ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਏਥੇ ਮੈਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਢਾਕਾ 'ਚ ਇੱਕ ਸੰਸਾਰਕ ਸੰਵਾਦ ਲਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ

ਰੁਪਇਆ ਕੁਝੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਦੇਣ ਲਈ ਚੌਕੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਮੁੰਡਾ ਬਾਹਰ
ਚਲਾ ਜਾਵੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਵੀ
ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਅਜਿਹੇ
 ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ
 ਜਿਆਦਾਤਰ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ
 ਅੰਜ਼ਾਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ।
 ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਨ
 ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭਿੰਜਦੇ,

ਉਹ ਪਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਨਪਦਾ ਜੋ ਅਸਲੀ ਵਿਆਹ ਕਾਰਨ ਪਨਾਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਂਵਾਂ ਦੇ

ਵਿਆਹ ਕਾਰਨ ਧਨਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦਵਾ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁੱਝਾ ਡਰ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਅਧੀਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੀਮ ਲਗਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੋਡਾ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਰ੍ਗ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲਾ ਪਾਟ ਪੜਾ

ਉਡਾਰਾ ਸਾਰ ਮਾਣਾ ਹੈ ਤ ਪਿਛਲਾ ਘਟਾ ਧੂਰਾ
ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਮੋਟਾ ਦਹੇਜ਼ ਲੈ ਕੇ
ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ
ਕੈਨੋਡਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ 100 ਸਾਲ ਦਾ ਬੁੱਢਾ
ਵਿਆਹ ਲਉ। ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਇਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਖਾਤਰ
ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਲੜਕੀਆਂ
ਵੀ ਬਾਹਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ
ਭੇਜਦੀਆਂ।

ਅਗਲਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਖਰਚ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੱਥ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ, ਲੜਕੇ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਦਹੇਜ਼ ਮੰਗਣ ਦਾ ਇਲਜਾਮ ਲਗ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਲੜਕੇ ਵਾਲੇ, ਲੜਕੀ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ 35-40 ਲੱਖ ਦੀ ਠੰਗੀ ਮਾਰਨ ਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰਿਕ ਰਿਸਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੋਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਲੜਕਾ ਇਥੋਂ ਆਈਲੈਟਸ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਕੀ ਸੇਂਚ ਮਾਰ ਲੱਵੇਗਾ?

ਆਈਲੈਟਸ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹ੍ਹ 'ਤੀ ਰੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ!

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਲਾਹਨਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨੇੜ ਭਵਿਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਯੂਨਾਂ ਕੱਢ ਛੁੱਡਿਆ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਬਦ ਕਈ ਸਾਲ ਤੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਲਾਹੁੰਦੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵੀ ਇੱਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ-ਚਾਰ ਚਾਰ ਹੋਣ ਲੰਗ ਪਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਗਨ, ਲੇਡੀਜ਼ ਸੰਗੀਤ, ਸ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ। 10-15 ਲੱਖ ਤਾਂ 'ਕੱਲੇ ਮੈਰਿਜ਼ ਪੈਲੋਸ ਵਾਲੇ ਹੀ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਟਰੈਕਟਰ ਵੇਚਣਾ, ਲਿਮਟਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਚੱਕਣਾ ਤੇ ਆਡੂਡੀਆਂ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕੱਢਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੋਟਾ ਵਿਆਜ਼ ਭਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਾ ਚੱਲਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਪਰੋਅ ਪੀ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਗੋਗਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਝਾੜਨ ਵਾਂਗ ਦੇਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਰੱਗ ਭਲਾ ਕਰੇ ਆਸਟਰੋਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਈਲੈਟਸ ਰਾਹੀਂ ਪੀ.ਆਰ. ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕਰ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗਰੀਬ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣਹਾਰ ਧੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਈਲੈਟਸ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਸ਼ੁਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ 1989 ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ

ਮਤ ਤੇ ਧਾਰਨਾ ਇਗਲਡ ਨ 1989 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰੋਕਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਲਈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਟੈਸਟ ਜਿਆਦਾ ਸਖਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਨ 2000 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਆਈਲੈਟਸ ਟੈਸਟ ਸੈਂਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਕੋਲ ਵੀ 25-30 ਲੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ (ਚਾਹੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਹੋਵੇ) ਤੇ ਬੱਚਾ 6-7 ਬੈਂਡ ਲੈਣ ਜ਼ੋਗ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ
ਹੀ ਨਰਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਇਥੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦਾ

ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਰ ਵੰਡ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਮੀਨਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਹਿਗੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10-12 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਆਈਲੈਟਸ ਦਾ ਰਿਵਾਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 5-7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਾਲਾ ਵੀ ਦਹੇਜ਼ ਵਿਚ ਕਾਰ ਭਾਲਦਾ ਸੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤੌਂ ਬੋਲੀ ਹੀਂ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਜ ਹੋਣਹਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਆਈਲੈਟਸ ਨਾਮ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹਬਿਤਾਰ ਪਕੜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 6-7 ਬੈਂਡਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਧਨਾਚ ਵੀ ਗਰੀਬ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਤ ਪਾਤਾਂ ਵਰਗੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਜਿਹਤਾ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹਿਨਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸ ਆਈਲੈਟਸ ਨੇ

A group of students, both boys and girls, are sitting at desks in a classroom setting. They are all wearing headphones and focused on their work, which consists of writing in notebooks. The students are dressed in casual attire, and the classroom has a warm, focused atmosphere.

کر ویکھا ایکا ہے۔ ویاہ دے لئے سیرد بینڈ دے دئے جانے والے ہن، جات پاٹ کوئی نہیں پڑھتا۔ پنجاب ویچ دے کھائے تاں پھیلی جماعت تو لے کے بھی۔ اے، اے، اے۔ ڈکھ دے ایم دھیگا نام، ویچ کڑیاں دی ڈھنڈی ہے۔ مڈیکل، آئی۔ آئی۔ تو، اے ایسی نیا اریخا ہاں دے ویچ رہا۔ مال کڑیاں ہی تاپ کر رہیاں ہن۔ پنجاب دے لادلے تو پلڑ میڈیاں دے مہنگا دے کیا جرورت ہے؟ پیٹ کو لے دا پیٹ ہن، 6 بینڈ والی کڑی نال ویاہ کر دا کے کے کنڈے تو چلے ہی جانا ہے۔ ایسی نیا نیکی دے ایکھے آئی لائٹس پاس کرنا جو گی نہیں رہے۔ وڈے وڈے لینڈلارڈ ہوں جس لیکھ دی بسا اے 50-50 لیکھ

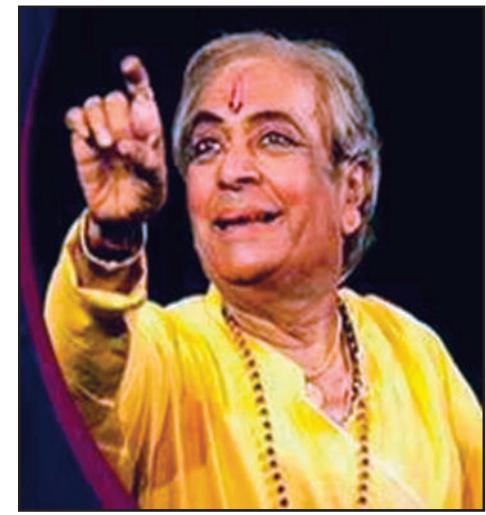

2022 'ਚ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਲਵਿਦਾ

ਸਾਲ 2022 ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਨਾਈਟਿੰਗੇਲ' ਲਤਾ ਮੰਗਸਕਰ, ਭਾਰਤੀ ਅਤਸਪਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 2022 ਵਿੱਚ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸਾਲ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਈਏ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਕਿਨੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇੱਥੇ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਲੈਸਥੈਕ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਲ 2022 ਵਿੱਚ ਅਲਵਿਦਾ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਪੰਡਿਤ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ਼

ਕਬਕ ਸਮਰਾਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਡਿਤ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਟ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਗਾਇਕੀ ਅਤੇ ਨਿੰਤ ਨੂੰ ਅਦਵੈਤ ਦਰਸ਼ਨ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜਨਮ 4 ਫਰਵਰੀ 1937 ਨੂੰ ਲਖਨਊ ਦੇ ਨਿਤਿਆ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਲੱਛੁ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਡਾਂਸ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਲ 1983 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਭੂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਕਾਲੀਦਾਸ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਨੰਦੀ ਢਾਕਟਰੇਟ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ 17 ਜਨਵਰੀ 2022 ਨੂੰ 83 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ।

ਲਤਾ ਮੰਗਸਕਰ

ਸਵਰਾ ਕੌਂਕਿਲਾ ਲਤਾ ਮੰਗਸਕਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਯਿਮਾਰ ਸਨ। 6 ਫਰਵਰੀ 2022 ਨੂੰ, ਲਤਾ ਮੰਗਸਕਰ ਨੇ ਬੀਚ ਕੈਂਡੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਸਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ਼

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਕੂਟਰ ਕੰਪਨੀ ਬਜਾਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ਼ ਵੀ ਇਸ ਸਾਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ। ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ਼ ਨੇ 12 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ਼ ਵੀ ਰਜ਼ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। 1965 ਵਿੱਚ, ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ਼ ਨੇ

ਬਜਾਜ਼ ਸਮੂਹ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ 2001 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਫੇਰਬਸ ਦੀ ਰੀਅਲ ਟਾਈਮ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਦੀ ਰੈਂਕਿੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਰਵਰੀ 2022 ਤੱਕ, ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾ \$8.2 ਬਿਲੀਅਨ ਸੀ।

ਬੱਧੀ ਲਹਿਰੀ

ਬੱਧੀ ਦਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਬਲਕਿ ਬੰਗਲੀ, ਤੇਲੁਗੁ ਅਤੇ ਕੰਨੜ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ

ਚਾਰਟਬਸਟਰ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਕਈ ਹਿੱਟ ਗੀਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 15 ਫਰਵਰੀ, 2022 ਨੂੰ 69 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅਧਸਟਰਕਟਿਵ ਸਲੀਪ ਐਪਨੀਆ ਕਾਰਨ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸੋਚ ਹੋ ਗਈ।

ਪੰਡਿਤ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਤੂਰ ਵਾਦਕ ਪੰਡਿਤ ਸਿਵਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਦੇਂਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 84 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਪੀਤੜ ਸਨ ਅਤੇ ਡਾਇਲਿਸਿਸ 'ਤੇ ਸਨ। ਪੰਡਿਤ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਿਨੋਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਡਿਤ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਸਵੇਰੇ 8 ਤੋਂ 8.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੰਡਿਤ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ 'ਸਿਵ-ਹਰੀ' ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚੌਰਸੀਆ ਦੀ ਜੜੀ ਨੇ ਕਈ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਗੀਤ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ 'ਚਾਂਦਨੀ' ਦੀ 'ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਮੈਂ ਨੌਨੋਂ ਚੂੜੀਆਂ' ਸੀ, ਜੋ ਮਰਹੂਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ੍ਰੀਦੇਵੀ 'ਤੇ

ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲਾ

ਇਸ ਸਾਲ 29 ਮਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਨਸਾ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕ, ਅਦਾਕਾਰ, ਪੈਪਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਿੰਘ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੀ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਬਾਰ ਜੀਪ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਗੱਡੀ ਆਈ, ਜਿਸ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਪੁਲਿਸ ਦੇ 10 ਜਵਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ 10 ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ 2 ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਗੋਲਡੀ ਬਰਾਤ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

ਕੇ.ਕੇ.

ਕੇਕੇ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਕੁੰਨਤ, ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਾਰਤੀ ਪਲੇਬੈਕ ਗਾਇਕ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ

ਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ 31 ਮਈ, 2022 ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਲ ਮੰਚ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਈਵ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਰੂਹ ਦੌਰਾਨ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ 11

ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ 11 ਦੀ 8 ਸਤੰਬਰ 2022 ਨੂੰ 96 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 1952 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਨ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਜੋਂ ਤਾਜ ਪਹਿਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ 70 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹੀ।

ਰਾਕੇਸ਼ ਝੁਨਝੁਨਵਾਲਾ

ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬਲਦ ਰਾਕੇਸ਼ ਝੁਨਝੁਨਵਾਲਾ ਦੀ 2022 ਵਿੱਚ 62 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬੀਚ ਕੈਂਡੀ ਹਸਪਤਾਲ ਨੇ ਉਥੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਝੁਨਝੁਨਵਾਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਕੇਸ਼ ਝੁਨਝੁਨਵਾਲਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਾਰਨ ਬਫ਼ੇਟ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ

ਰਾਜੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਅਤੇ ਅਭਿਨੇਤਾ ਸਨ। 21 ਸਤੰਬਰ, 2022 ਨੂੰ ਏਮਜ਼ ਦਿਲੀ ਵਿਖੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਰਾਜੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਉਹ ਨਾਮ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਂਨੂੰ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਹੱਸਦਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਮੇਡੀ ਕਿੰਗ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਸਾਲ 2022 ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪੰਚ ਕਿੰਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਰੀਬ 5 ਦਾਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਹ 8 ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ 7 ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ 90 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਹਸਪਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬੁੰਝ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਖਿਲੋਸ਼ ਯਾਦਵ ਸਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਰੁਣ ਬਾਲੀ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਮਿਉਨਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਕਤਵਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਭਾਵ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਗਠਨ ਕਰਨ ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਆਦਿ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸਮੀਕਰਣ ਬਣਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖਿਡਕੀ ਬਣਨ ਦੀ ਦੱਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਨਸੰਘ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚ ਸਕੀਆ। ਇਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਰਕਰਦਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਮਜ਼ਬੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਗਠਨ, ਅਥਾਹ ਧਨ ਤੇ ਬਾਹੁਬਲ ਆਦਿ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਖੁਆਹਿਸ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਬਾਅਦ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਸੰਤੁਤ ਹੁੰਵਾਇਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਂਡੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ ਦੀ ਨੀਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਮੁੜ੍ਹੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਲਾਝੀ ਰੱਖਿਆ। ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਗਤਦੀ ਹਾਲ, ਫਿਰਕੁ ਕੱਟੜਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ, ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸੌਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ, ਲਾਲਚ ਆਦਿ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਹਰੀ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਰਾਜ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਭਾਵ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਭੁਗਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਥ ਸੱਤਾ ਦੀ ਢੋਰ ਫੜਾਈ।

1997 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2022 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਜਪਾ (ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਸੰਘ 1952-80) ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ

ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1952, 1957 ਤੇ 1962 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਘ ਮਹਿਸੂਸ ਕਮਵਾਰ 2, 9 ਤੇ 8 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਪਈਆਂ ਵੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ 5.6, 8.6 ਤੇ 9.7 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾ ਸੀ।

1966 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਡ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਆਦਿ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸਮੀਕਰਣ ਬਣਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖਿਡਕੀ ਬਣਨ ਦੀ ਦੱਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਨਸੰਘ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚ ਸਕੀਆ। ਇਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਰਕਰਦਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਮਜ਼ਬੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਗਠਨ, ਅਥਾਹ ਧਨ ਤੇ ਬਾਹੁਬਲ ਆਦਿ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਖੁਆਹਿਸ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਨੌਜ਼ਵਾਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਘ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਭਾਗੀਦਾਰ ਸਨ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1967 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨੂੰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣੀਆਂ। ਜਨਸੰਘ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 104 ਵਿੱਚੋਂ 9 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਪਈਆਂ ਵੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤਾ ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਚੱਲ ਸਕੀ ਤੇ 1969 ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 8 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੇਟਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਘਟ ਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 9 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਫਿਰ 1972 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਘ ਨੇ 33 ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਪਰ ਇੱਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 117 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 66 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਗਈ ਅਤੇ ਗਈ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੱਖ ਮੁੜਰੀ ਬਣੇ।

1975 ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁੜਰੀ ਇੰਦਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਗਈ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਟਵਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਕੱਟੜਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰੀਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡ ਮੋਤ ਆਇਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਚਲੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਨਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਵ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿੱਤ ਸਕੀ। 1977 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ

ਜੀਓਣਾ ਏਸ ਰੰਗ ਦਾ ਅਸਾਂ ਕੀਤਾ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਇਕ ਜਾਣੋ-ਪਛਾਣੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕਥਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਡਾ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕਥਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸੂਲ੍ਹ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਢੁੱਕਵੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹਿਰਦਾ ਦ੍ਰਵਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੜੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਚਨਚੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਈ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਪਾਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਨਿਤਨਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਛਿਕਿਆ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਫਿਟਕਾਰ ਯੋਗ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪਸੂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਿਹਫਲ ਜਾਣ ਕੇ ਕੇਵਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿਣ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਉਠਣ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸੰਚੰਡ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵੰਡੁਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇਂ ਲੋਕ ਨਹਿੰਦੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੋਬੂ ਪੈਣ ਲੱਗੇ।

ਤਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਯਾਰੀ 'ਅਖਵਾਉਂਦਿਆਂ' ਲਗਭਗ ਤੀਹੀ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਚੁਭ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਲੱਖਾਂ ਕਿਰਤੀ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਮਸਾਂ ਟੱਬਰ ਦਾ ਵਿਡ ਭਰਦੇ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਸ ਕਸ਼ਮੀਟੀ 'ਤੇ ਲਾਇਆਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵਾਲੇ 'ਅਖੋਤੀ ਸੱਚੰਡ' ਦੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਿਸਚਿਤ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਕ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਸਤਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤਕ ਅਕਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਤੇਂ ਸਿਤਮ ਇਹ ਕਿ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਚਿਟਕੱਪੜੀਏ ਕਥਾਕਾਰ ਇਕ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਨਿਸਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਵੀ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਥੈਰ! ਇਸ 'ਅਖੋਤੀ ਸੱਚੰਡ' ਦੀ ਸੀਟ ਖੁਸ਼ ਦੇ ਫਰ ਵਿਚ ਲਿਸੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ:

ਮੇਗੀਬ ਕੀ ਕੋ ਗੁਜਰਾਵੈ॥

ਮਜਲਸਿ ਦੂਰੀ ਮਹਲੂ ਕੋ ਪਾਵੈ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤ ਧਰਤ ਮੰਡਲ ਵੱਲ ਲੈ ਆਂਦੀ ਤੇ ਇਹ ਜਤਾ ਵਿੱਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ 'ਸੱਚੰਡ' ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਦਿਸ਼ ਦਿਸਿਆ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝੁਣੁਝੁਣੀ ਛੇਡ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀਆਂ ਉਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਪਾਸਥੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੋ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਆਇਆ ਉਹ ਨਿਸ਼ਨਿਖਿਤ ਹੈ।

ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤਕ ਇਕ ਘੰਟਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਕ ਦੀਵਾਰ ਘੜੀ ਸੁਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਇਸਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਲਮਿਲਾ ਸੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਤੇਲ ਖਰਚ ਲਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੱਭਣ ਵਾਲੀ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਦਾ। ਕਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਬੇਵਰਕ ਜੁੜੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਵਿਡ ਦੇ ਝੇਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹੇ ਖਲਜਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਨਾ ਕਦੇ ਆਪਾਂ ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸੀ ਬਣ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸਮੀ ਪਠਨ ਪਾਠਨ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਡ ਲਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚੰਕਰ ਵਿਚ ਫਾਸਾਇਆ ਕਿ 'ਨਾਨਕ ਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰੀਐ' ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤੇ 'ਤਿਸੁ ਦੇਹੀ ਕਉ ਪਾਲਿਆ' ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹੇ।

ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤਕ ਇਕ ਘੰਟਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਕ ਦੀਵਾਰ ਘੜੀ ਸੁਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਇਸਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਲਮਿਲਾ ਸੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਤੇਲ ਖਰਚ ਲਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੱਭਣ ਵਾਲੀ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਦਾ। ਕਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਬੇਵਰਕ ਜੁੜੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਵਿਡ ਦੇ ਝੇਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹੇ ਖਲਜਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਨਾ ਕਦੇ ਆਪਾਂ ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸੀ ਬਣ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸਮੀ ਪਠਨ ਪਾਠਨ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਡ ਲਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚੰਕਰ ਵਿਚ ਫਾਸਾਇਆ ਕਿ 'ਨਾਨਕ ਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰੀਐ' ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤੇ 'ਤਿਸੁ ਦੇਹੀ ਕਉ ਪਾਲਿਆ' ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹੇ।

ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਕ ਦੀਵਾਰ ਘੜੀ ਸੁਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਇਸਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਲਮਿਲਾ ਸੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਤੇਲ ਖਰਚ ਲਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੱਭਣ ਵਾਲੀ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਦਾ। ਕਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਬੇਵਰਕ ਜੁੜੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਵਿਡ ਦੇ ਝੇਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹੇ ਖਲਜਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਨਾ ਕਦੇ ਆਪਾਂ ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸੀ ਬਣ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸਮੀ ਪਠਨ ਪਾਠਨ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਡ ਲਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚੰਕਰ ਵਿਚ ਫਾਸਾਇਆ ਕਿ 'ਨਾਨਕ ਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰੀਐ' ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤੇ 'ਤਿਸੁ ਦੇਹੀ ਕਉ ਪਾਲਿਆ' ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹੇ।

ਜਪੁ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਕ ਦੀਵਾਰ ਘੜੀ ਸੁਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਇਸਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਲਮਿਲਾ ਸੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਤੇਲ ਖਰਚ ਲਈ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੱਭਣ ਵਾਲੀ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਦਾ। ਕਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਬੇਵਰਕ ਜੁੜੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਵਿਡ ਦੇ ਝੇਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹੇ ਖਲਜਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਨਾ ਕਦੇ ਆਪਾਂ ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸੀ ਬਣ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸਮੀ ਪਠਨ ਪਾਠਨ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਡ ਲਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹ

ਦੁੱਧ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੈਲਸੀਅਮ ਭਰਪੂਰ ਖੁਰਾਕੀ ਵਸਤਾਂ

ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੈਲਸੀਅਮ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਡੀ 'ਚ ਇਸ ਵਿਟਾਮਿਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਡਾਈਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਡ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਰੋਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਈ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਹਿਕ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਟੇਸਟਾ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਦੁੱਧ ਪ੍ਰੀਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਭੋਜਨ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁੱਧ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਰੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ-

ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ- ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਕੈਲਸੀਅਮ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਡਾਈਟ 'ਚ ਬਦਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ 'ਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਟਾਮਿਨ-ਈ, ਕਾਪਰ, ਮੈਗਨੀਸੀਅਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਟਾਮਿਨ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੋਇਆਬੀਨ ਖਾ - ਸਰੀਰ 'ਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਇਆਬੀਨ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਆਇਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰੈਟੀਨ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੋਇਆਬੀਨ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਰਾਗੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ- ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਗੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਬਣੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਕੈਲਸੀਅਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ।

ਪਾਲਕ ਖਾਓ - ਪਾਲਕ 'ਚ ਆਇਰਨ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕੈਲਸੀਅਮ ਨਾਲ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਲਕ ਨੂੰ ਡਾਈਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼ ਦਾ ਸੇਵਨ - ਇਸ ਵਿਚ ਕੈਲਸੀਅਮ, ਫਾਸਫੋਰਸ, ਮੈਗਨੀਸੀਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਟਾਮਿਨ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ 'ਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚੀਆ ਸੀਡਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਭੋਜਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਖ਼ਤਰਾ

ਸਰੀਰਕ ਸਰਗਰਮੀ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਸਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਐਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ

ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਖੋਜ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਨੌ ਹਜ਼ਾਰ ਕਦਮ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ 40 ਤੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਸਾਊਸੇਟਸ ਐਮਹਰਸਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸਰਗਰਮੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਗਠੀਏ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤਾਂ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਗਠੀਏ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਇਕ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗਠੀਏ ਤੋਂ ਪੀਤੜ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋੜਾਂ 'ਚ ਸੋਜ ਤੇ ਦਰਦ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗਠੀਏ ਦਾ ਦਰਦ ਕਾਫੀ ਅਸਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਦੀ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੇ ਗਠੀਏ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਧਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਕੁਝ ਆਸਾਨ ਪਰ ਅਸਰਦਾਰ ਘਰੇਲੂ ਨੁਸਥਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਉ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਗਠੀਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੁਝ ਘਰੇਲੂ ਨੁਸਥਿਆਂ ਬਾਰੇ-

ਅਦਰਕ - ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਅਦਰਕ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਈ ਤੁਰਾਂ ਨਾਲ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭੋਜਨ ਜਾਂ ਚਾਹ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਗਠੀਏ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਚ ਅਦਰਕ ਬਹੁਤ ਕਾਰਗਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋ ਤਾਂ ਅਦਰਕ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਸਟਾਗਲੈਂਡਿਨ ਦਾ ਪੱਧਰ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ

ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਹਲਦੀ - ਆਪਣੇ ਔਸਥੀ ਗੁਣਾਂ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹਲਦੀ ਗਠੀਏ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਚ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਗਠੀਆ ਤੋਂ ਪੀਤੜ ਹੋ ਤਾਂ ਲਸਣ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਾਈਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ 'ਚ ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ 'ਚ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ - ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਆਪਣੇ ਕਈ ਫਾਇਦਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਗਠੀਏ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋ ਤਾਂ ਸਰੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਜੋੜਾਂ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਕੁਝ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਲਠੀ - ਮਲਠੀ ਆਪਣੇ ਔਸਥੀ ਗੁਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਸਰਦੀ-ਖਾਂਸੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਲਠੀ ਪਾਚਨ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਵੀ ਕਾਰਗਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਠੀਏ ਦੇ ਦਰਦ 'ਚ ਵੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਠੁਹਾਡੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਗਠੀਏ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹਲਦੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਇਸ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਕਰਕਿਉਮਿਨ ਨਾਂ ਦਾ ਤੱਤ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਵੀ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਲਠੀ ਅਤੇ ਗਠੀਏ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ 'ਤੇ ਕੁਝ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਗੀਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਬਿਸਤਰਾ ਗਰਮ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਗਰਮ ਰਹੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਰੱਖੋ। **ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ -** ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਗੀਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਹੀ ਗੀਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਬਿਸਤਰਾ ਗਰਮ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਗਰਮ ਰਹੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਰੱਖੋ।

ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਗੀਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਪਹਿਨੇ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਰਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਹੀ ਗੀਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗਰਮ ਰੱਖੇਗਾ। ਕੱਪਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

